

รายงานผลการติดตาม

การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564



สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

คำนำ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) มีภารกิจในการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี ตามมาตรา 13 (13) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563 คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ สผ. พิจารณาแจ้งความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีก่อน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีโดยตรง ในการนำเสนอรายงานสถานการณ์ฯ ครั้งต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 โดยการรวบรวมวิเคราะห์ ประมวลผล และสรุปข้อมูลการดำเนินการโครงการและกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปดำเนินการ ตลอดจนความครบถ้วนและสมบูรณ์ของการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการนี้ สำนักงานนโยบายฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการติดตามผลการดำเนินงานโครงการ รวมถึงการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประกอบการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทที่ 1	บทนำ
1.1	หลักการและเหตุผล
1.2	วัตถุประสงค์
1.3	เป้าหมาย
1.4	วิธีการศึกษา เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล
บทที่ 2	สรุปสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2563
2.1	สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขา
2.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
บทที่ 3	ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
3.1	ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน
3.2	ทรัพยากรแร่
3.3	พลังงาน
3.4	ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
3.5	ทรัพยากรน้ำ
3.6	ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
3.7	ความหลากหลายทางชีวภาพ
3.8	สถานการณ์มลพิษ
3.9	สิ่งแวดล้อมชุมชน
3.10	สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
3.11	การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ
บทที่ 4	สรุปผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ภาคผนวก	

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 11 สาขา ได้แก่ (1) ทรัพยากรดิน (2) ทรัพยากรแร่ (3) พลังงาน (4) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า (5) ทรัพยากรน้ำ (6) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (7) ความหลากหลายทางชีวภาพ (8) มลพิษ (9) สิ่งแวดล้อมชุมชน (10) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และ (11) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ มีข้อเสนอแนะ จำนวน 47 ข้อเสนอแนะ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 46 แห่ง ดำเนินโครงการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตั้งแต่ พ.ศ. 2564 - 2566 จำนวน 327 โครงการ ส่งผลให้คุณภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของประเทศดีขึ้น ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รายงานปัญหาและอุปสรรคของโครงการ รวมถึงสรุปผลการวิเคราะห์ความครบถ้วนและสมบูรณ์ของการจัดทำโครงการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทั้งนี้ ได้จำแนกโครงการที่ดำเนินการออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ โครงการที่สอดคล้องกับกฎหมายและนโยบาย การบริหารจัดการ และการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีลักษณะโครงการสำคัญ ดังนี้

1) โครงการที่สอดคล้องกับกฎหมายและนโยบาย ได้แก่ การจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.... (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. (ร่าง) กฎหมายลำดับรองออกตามความในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และ (ร่าง) กฎหมายลำดับรองออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566-2570) ประกาศพื้นที่และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การกำหนดมาตรฐานระดับเสียงและวิธีการวัดระดับเสียงของรถยนต์ และ (ร่าง) แนวทางและกลไกการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิต

2) โครงการที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการ ได้แก่ การส่งเสริมเกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ภูมิสังคมและตลาด ส่งเสริมการลงทุนพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก การป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การแก้ไขปัญหาช้างป่าและสัตว์ป่า การปรับปรุงขยายระบบประปา การเก็บกู้เครื่องมือประมงประเภทอวนขนาดใหญ่ที่ตกปกคลุมแนวปะการัง การปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่น การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในไร่นาเพื่อสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงทางอาหาร การเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ การตรวจวัดควันดำบนท้องถนน ชุมชนปลอดขยะมูลฝอย และการจัดการอุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

3) โครงการสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงพื้นที่เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรมเปลี่ยนแปลง การสร้างระบบติดตามฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษที่มีผลกระทบต่อพะยูน การพัฒนาระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ การศึกษาวิจัยไมโครพลาสติกในน้ำทะเลรอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน การจัดประกวด “จังหวัดสะอาด”

ระดับภาค การส่งเสริมกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก และการสำรวจและประเมินพื้นที่เสี่ยง
ธรณีพิบัติภัย

จากการดำเนินโครงการในข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รายงานปัญหา อุปสรรค และ
แนวทางการแก้ไขจากการดำเนินโครงการที่สำคัญ ดังนี้

1) เกษตรกรมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ไม่เพียงพอ และไม่สามารถ
ปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ได้ครบถ้วน จึงควรพัฒนาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้อง และสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ได้
อย่างครบถ้วน

2) การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อนำเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือนวัตกรรมมาพัฒนาการผลิต
ทรัพยากรแร่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามีน้อย เห็นควรสนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรแร่ ตั้งแต่ต้นทาง
เพื่อให้ใช้ทรัพยากรน้อยและใช้อย่างคุ้มค่า รวมถึงการเพิ่มความรับผิดชอบให้แก่ผู้ผลิตมีส่วนรับผิดชอบต่อ
ผลิตภัณฑ์ของตนเองตลอดวัฏจักร

3) การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล มีความเห็นผู้จากเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องต่างกัน
ทำให้ใช้เวลาในการศึกษาหาข้อสรุป และเกิดการแก้ไขปัญหาล่าช้าตามมา จึงควรศึกษาแนวทางการแก้ไข
ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ให้ครอบคลุมพื้นที่ปัญหาและพื้นที่ทั้งระบบ รวมถึงรับฟังความคิดเห็นจาก
ผู้เชี่ยวชาญอย่างรอบด้าน และความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

4) การจัดเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพไม่มีมาตรฐานข้อมูลกลาง และจัดเก็บ
ข้อมูลตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน ทำให้เชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ยาก ควรจะหารือ
ร่วมกันของผู้จัดทำระบบฐานข้อมูลฯ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลบนแพลตฟอร์มที่เป็นสากล
บุคคลทั่วไปเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และมีความปลอดภัยสูง

5) การเผาเศษวัสดุทางการเกษตร การใช้รถยนต์ที่ปล่อยควันดำ และกิจกรรมที่ก่อให้เกิด
ฝุ่น ทำให้ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) สูงเกินมาตรฐาน จึงควรสร้างแรงจูงใจเพื่อลดการเผาในที่โล่ง
และการปล่อยมลพิษทางอากาศ ร่วมกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย บังคับใช้กฎหมายอย่าง
เข้มงวด ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจในการลดการเผา และหันมาใช้ประโยชน์จากวัสดุทาง
การเกษตร

6) ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ ขยะพลาสติก และพลาสติกทะเลเพิ่มขึ้น รวมถึงมีการกำจัดไม่ถูก
วิธี ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ควรจะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคัดแยก
และลดการเกิดมูลฝอยติดเชื้อ และขยะพลาสติก รวมถึงป้องกันพลาสติกลงสู่ทะเล รวมถึงร่วมมือกับ
ภาคเอกชนให้เรียกคืนวัสดุ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ซ้ำ

7) การบุกรุก บั่นทอน และทำลายความสวยงามและความสง่างามของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
รวมถึงคุณค่าทางด้านทัศนียภาพ เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เห็นควรสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน
ที่อยู่โดยรอบแหล่งศิลปกรรมทราบขอบเขต และเห็นคุณค่าของแหล่งศิลปกรรม รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมแก่
ท้องถิ่นดูแลและอนุรักษ์แหล่งศิลปกรรม

8) การศึกษาวิจัยเพื่อรองรับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ยังมีค่อนข้างจำกัด เห็นควรศึกษาวิจัยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่จะส่งออกไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศที่มีระเบียบและข้อบังคับเรื่องนี้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

จากการทบทวนความครบถ้วนและสมบูรณ์ของการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าในภาพรวมได้ดำเนินโครงการครบถ้วนและสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แต่มีข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่ควรบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานตั้งแต่ในเรื่องกฎหมาย การจัดการ และการติดตามผลการดำเนินงานร่วมกัน รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ และบูรณาการฐานข้อมูลให้เชื่อมโยงกัน เพื่อให้สามารถใช้งานร่วมกันได้ นอกจากนี้ ส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงาน และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้อง ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) มีภารกิจในการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี ตามมาตรา 13 (13) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และจากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2565 ได้นำเสนอรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 ต่อคณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ พร้อมมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แจ้งความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีก่อน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีโดยตรง ในการนำเสนอรายงานสถานการณ์ฯ ครั้งต่อไป

การเสนอรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ กำหนดให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ต้องเสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้คณะรัฐมนตรี ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตลอดจนกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน โดยสาระสำคัญของรายงานสถานการณ์ฯ นอกจากประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังนำเสนอข้อมูลสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขา 11 สาขา ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรดิน 2) ทรัพยากรแร่ 3) พลังงาน 4) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า 5) ทรัพยากรน้ำ 6) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 7) ความหลากหลายทางชีวภาพ 8) สถานการณ์มลพิษ (คุณภาพอากาศ ระดับเสียง คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง คุณภาพน้ำบาดาล และขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย) 9) สิ่งแวดล้อมชุมชน 10) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และ 11) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ตลอดจนประเด็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญในแต่ละปี ในรายงานดังกล่าวยังได้มีการกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ผ่านมาสำนักงานนโยบายฯ ได้ดำเนินการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมพร้อมเสนอคณะรัฐมนตรีไปแล้ว 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 การติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 ครั้งที่ 2 การติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ระบุไว้ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562 และครั้งที่ 3 การติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ระบุไว้ใน

รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2563 โดยการนำเสนอผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะที่ผ่านมาทั้งสามครั้ง สำนักงานนโยบายฯ ได้รวบรวม ประมวลผล และจัดทำรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ รวมทั้งปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อทราบ และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในรายงานฉบับนี้ สำนักงานนโยบายฯ จึงได้กำหนดให้มีการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 เพื่อเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี พร้อมกับการเสนอรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวม ประมวลผล และติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข สำหรับรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี ในคราวการเสนอรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566

1.3 เป้าหมาย

ข้อมูลความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีต่อไป ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 ศึกษาและทบทวนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 และจำแนกความเกี่ยวข้องของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรายสาขาของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวม 11 สาขา รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่กำหนดไว้ในมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมระยะสั้นและระยะยาว

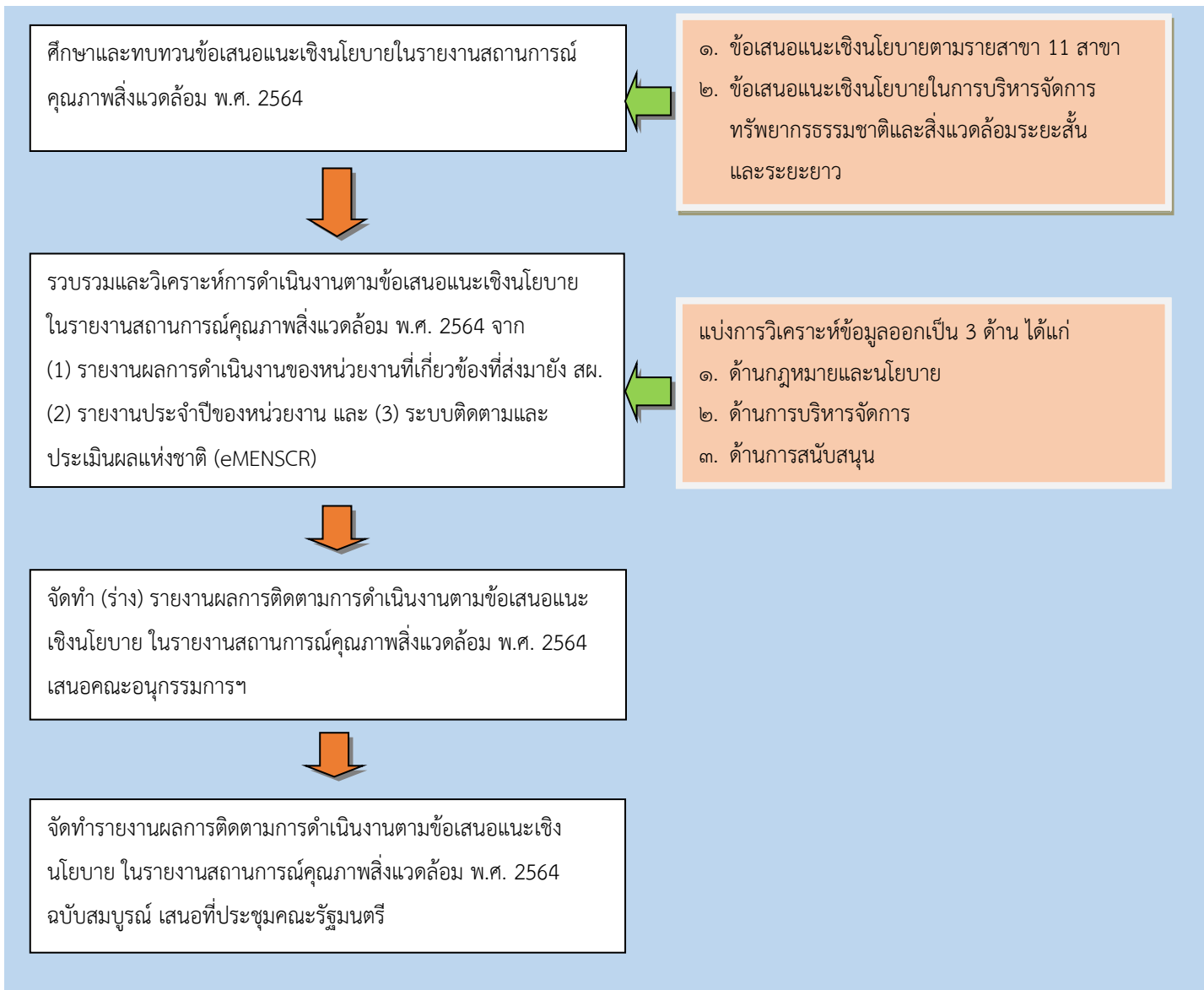
1.4.2 รวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผล และสรุปข้อมูลความคืบหน้าการดำเนินการโครงการและกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จาก (1) รายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ส่งมายัง สผ. (2) รายงานประจำปีของหน่วยงาน และ (3) ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSUR) รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปดำเนินการ ตลอดจนให้

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปวางแผนงานและกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ในปีต่อ ๆ ไป

1.4.3 จัดทำ (ร่าง) รายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 เสนอคณะอนุกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.4 จัดทำรายงานผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 ฉบับสมบูรณ์ เสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ขั้นตอนการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 แสดงดังภาพที่ 1 - 1



ภาพที่ 1 - 1 ขั้นตอนการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านกฎหมายและนโยบาย เป็นโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมาย นโยบาย มาตรการ แผนงาน และแนวทางต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ด้านการบริหารจัดการ เป็นโครงการที่ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง

3. ด้านสนับสนุน การจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นโครงการที่ดำเนินการเพื่อสนับสนุนให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การสร้างการมีส่วนร่วม การศึกษาวิจัย และการจัดทำฐานข้อมูล เป็นต้น

บทที่ 2

สรุปสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565 โดยในรายงานสถานการณ์ฯ ได้มีการรวบรวมข้อมูล ติดตาม และประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ สถานการณ์และการดำเนินงานในระดับโลกและภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายสาขา และประเด็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขา

สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ ในช่วง พ.ศ. 2563 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 จำนวน 11 สาขา สรุปได้ดังนี้

1) **ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน** ทรัพยากรดิน พบว่า ปัญหาดินเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และดินต้นเกิดขึ้นครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มีระดับความสมบูรณ์ต่ำ การชะล้างพังทลายของดินส่วนใหญ่มีปริมาณการสูญเสียดินอยู่ในระดับน้อย พบกระจายเกือบทุกพื้นที่ทั่วประเทศ และใน พ.ศ. 2563 มีปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตรลดลงจาก พ.ศ. 2562 เมื่อเปรียบเทียบการนำเข้าปุ๋ยเคมีและวัตถุดิบทางการเกษตรในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 กับช่วงเดียวกันใน พ.ศ. 2563 พบว่า มีการนำเข้าปุ๋ยเคมี และวัตถุดิบทางการเกษตร เพิ่มขึ้น *การใช้ที่ดิน* พบว่า การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้เป็นที่เกษตรกรรมมากที่สุด และรัฐบาลได้ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดการใช้สารเคมี และวัตถุดิบทางการเกษตร โดยใน พ.ศ. 2563 ได้มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกร และมีพื้นที่เพาะปลูกเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำโครงการปรับปรุง พื้นฟู และอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูดินที่มีปัญหา และการไถกลบและการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อป้องกันหมอกควันไฟในพื้นที่เกษตรภาคเหนือ ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ

2) **ทรัพยากรแร่** พบว่า ใน พ.ศ. 2563 ปริมาณการผลิต การใช้ และการส่งออกแร่ลดลง ยกเว้นการนำเข้าแร่ มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก พ.ศ. 2562 ซึ่งแร่ที่มีปริมาณการผลิตและการใช้สูงสุดคือ หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง แร่ที่มีปริมาณการนำเข้าสูงสุด คือ ถ่านหินสำหรับนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง และแร่ที่มีปริมาณการส่งออกสูงสุดคือ แร่ยิปซัม ขณะที่มูลค่าการผลิต การใช้ การนำเข้า และการส่งออกแร่ลดลงจาก พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ราคาวัตถุดิบแร่ในตลาดโลกลดลง ความต้องการใช้งานแร่ลดลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สำรวจและประเมินศักยภาพ ทรัพยากรแร่ และการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในการรีไซเคิลเพื่อพัฒนาของเสียเป็นแหล่งทรัพยากร

ทดแทนด้านแร่และโลหะ รวมถึงส่งเสริมผู้ประกอบการเหมืองแร่ดำเนินกิจการบนหลักธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการด้านกิจกรรมเหมืองแร่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมิธรรมาภิบาล

๓) **พลังงาน** การผลิตพลังงานขั้นต้นลดลง จากการผลิตคอนกรีตและก๊าซธรรมชาติ และมีการนำเข้า (สุทธิ) พลังงานขั้นต้นเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าน้ำมันดิบ ถ่านหิน และก๊าซธรรมชาติและก๊าซธรรมชาติเหลว ส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายลดลง ส่วนใหญ่เป็นการใช้น้ำมันสำเร็จรูป ไฟฟ้า และพลังงานหมุนเวียน สำหรับพลังงานทดแทนและพลังงานหมุนเวียนมีการใช้ลดลง เนื่องจากความต้องการใช้พลังงานในประเทศลดลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ขับเคลื่อนแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก เพื่อเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน พลังงานสะอาด และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ การผลิตพลังงานจากก๊าซชีวภาพ การผลิตพลังงานชีวมวล และขยะชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในโรงงานอุตสาหกรรม และอาคารธุรกิจขนาดต่าง ๆ

๔) **ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า** ป่าไม้ ใน พ.ศ. 2563 ค่อนข้างคงที่จาก พ.ศ. 2562 โดยภาครัฐได้ส่งเสริมการจัดตั้ง ป่าชุมชน ทำให้ภาคเหนือมีพื้นที่ป่าชุมชนมากที่สุด สำหรับสถิติการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีจำนวนคดีบุกรุกลดลง และพื้นที่ที่ถูกบุกรุกลดลง และใน พ.ศ. 2563 มีพื้นที่ถูกไฟไหม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 พื้นที่ที่ถูกไฟไหม้ที่มีการดับไฟป่าในแต่ละภูมิภาค พบว่า พื้นที่ภาคเหนือถูกไฟไหม้มากที่สุด และใน พ.ศ. 2563 มีจำนวนจุดความร้อนสะสม (Hotspot) ทั้งประเทศคงที่ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคเหนือ สัตว์ป่า ใน พ.ศ. 2562 กลุ่มสัตว์ที่มีสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมถูกคุกคามมากที่สุด ทั้งนี้ ยังคงพบปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นบริเวณพื้นที่ที่ติดเขตแนวพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ เพื่อหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SMART Patrol System) ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างเป็นระบบ การอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ และการจัดการและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่า

๕) **ทรัพยากรน้ำ** ใน พ.ศ. 2563 ปริมาณฝนเฉลี่ยทั่วประเทศต่ำกว่าค่าปกติ แต่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 ส่วนปริมาณน้ำท่าโดยธรรมชาติเฉลี่ยทั้งปีเพิ่มขึ้น สำหรับอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีปริมาณน้ำใช้การลดลงเล็กน้อย ขณะที่อ่างเก็บน้ำขนาดกลางมีปริมาณน้ำใช้การเพิ่มขึ้น และปริมาณน้ำบาดาลมีระดับน้ำบาดาลคงที่ อีกทั้งมีคุณภาพดีอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่ใช้บริโภคได้ แต่บางพื้นที่มีปริมาณธาตุเหล็กและแมงกานีสในปริมาณสูง ด้านความต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมของประเทศ พบว่า มีความต้องการใช้น้ำเพื่อเกษตรกรรมมากที่สุด เมื่อพิจารณาพื้นที่เกษตรน้ำฝน (นอกเขตชลประทาน) พบว่า ภาคเหนือและภาคกลางมีปริมาณน้ำต้นทุนน้อยกว่าความต้องการใช้น้ำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำกฎหมาย เพื่อให้มีกลไกคณะกรรมการลุ่มน้ำในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการกำหนดลุ่มน้ำของประเทศไทยเป็น 22 ลุ่มน้ำ และโครงการสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

๖) **ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ใน พ.ศ. 2563 มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงเพิ่มขึ้น จากการจับสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมงในทะเลเพิ่มขึ้น แหล่งหญ้าทะเลมีสภาพสมบูรณ์ปานกลาง แนวปะการังมีแนวโน้มสภาพดีขึ้น สถานการณ์ปะการังฟอกขาวไม่รุนแรง และสถิติข้อมูลการเกยตื้นของสัตว์ทะเลหายากใน พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 ส่วนใหญ่เป็นเต่าทะเล โลมา วาฬ และพะยูน ตามลำดับ สำหรับพื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้น และใน พ.ศ. 2562 พื้นที่ชายฝั่งถูกกัดเซาะมีความยาว 794.37 กิโลเมตร ได้รับการแก้ไขปัญหาลแล้ว 702.68 กิโลเมตร ด้านปัญหาขยะทะเลพบว่า ขยะส่วนใหญ่เป็นพลาสติก ส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเล และระบบนิเวศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก้ไขปัญหาคำทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมให้มีความก้าวหน้า จัดทำหลักเกณฑ์ประกอบการจัดทำแผน/โครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง การดำเนินโครงการฟื้นฟูป่าชายเลนและชายหาด และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และดูแลระบบนิเวศ

๗) **ความหลากหลายทางชีวภาพ** พบว่า ใน พ.ศ. 2564 ได้สำรวจพบพืชชนิดพันธุ์ใหม่ของโลกในประเทศไทย จำนวน 7 ชนิด และการสำรวจพบสัตว์ชนิดใหม่ ได้แก่ ผีเสื้อหายากอำพันภูจ้อง และผึ้งกาเหว่าสำหรับชนิดพันธุ์สัตว์ป่าใน พ.ศ. 2563 พบว่า มีจำนวน 5,005 ชนิด เพิ่มขึ้น 274 ชนิด จาก พ.ศ. 2558 สำหรับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ควรป้องกัน ควบคุม และกำจัด จำนวน 323 ชนิด โดยหลายชนิดเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซต์ 15 แห่ง โดยแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดนครพนม ได้ขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซต์ แห่งที่ 15 ของประเทศไทย ลำดับที่ 2,420 ของโลก ทั้งนี้ การบุกรุกพื้นที่ป่า การตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์ป่า การกัดเซาะชายฝั่ง การถมพื้นที่ชุ่มน้ำและบุกรุกแหล่งน้ำธรรมชาติ การทำประมงผิดกฎหมาย การรุกรานของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นสาเหตุที่ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อเป็นกฎหมายกลางสำหรับบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ การจัดทำคู่มือการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีและตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพในภาคการเกษตร

๘) **สถานการณ์มลพิษ คุณภาพอากาศ** ใน พ.ศ. 2563 ในภาพรวมฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) และขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) มีแนวโน้มลดลงจาก พ.ศ. 2562 ยกเว้นพื้นที่เมืองที่มีการจราจรหรือรถบรรทุกขนส่งหนาแน่น โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่ที่มีการเผาในที่โล่ง 9 จังหวัดภาคเหนือ มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 และปริมาณฝุ่นละออง PM₁₀ และ PM_{2.5} ที่มีค่าเกินมาตรฐาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานและเศรษฐกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา มลพิษด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติ กำหนดมาตรฐานและมาตรการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษที่แหล่งกำเนิด รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงให้เทียบเท่ามาตรฐานยูโร 5 และเตือนภัยคุณภาพอากาศ เผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านช่องทางต่าง ๆ

ระดับเสียง ใน พ.ศ. 2563 พบว่า ระดับเสียงส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยมีค่าใกล้เคียงกับ พ.ศ. 2562 โดยพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ต่างจังหวัดที่มีระดับเสียงเกินค่ามาตรฐานจะเป็น

บริเวณพื้นที่ริมถนนที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่น ผลกระทบจากเสียงดัง อาจทำให้เกิดภาวะเครียด และโรคประสาทหูเสื่อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจติดตามการตรวจวัดระดับเสียงและตรวจสภาพรถก่อนต่อทะเบียนประจำปีเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาเรื่องเสียง

คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ใน พ.ศ. 2563 พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 ขณะที่คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก พบว่า แหล่งน้ำเสื่อมโทรมส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ แม่น้ำลำตะคองตอนล่าง บริเวณเทศบาลนครนครราชสีมาคุณภาพเสื่อมโทรมที่สุด จากการปล่อยทิ้งน้ำเสียจากชุมชน กิจกรรมทางการเกษตร และอุตสาหกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำและน้ำเสีย โดยดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อยกระดับคุณภาพน้ำในพื้นที่เป้าหมาย ควบคุมการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด จัดการน้ำเสียในพื้นที่วิกฤต พื้นที่เศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ใน พ.ศ. 2563 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 และมีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง และแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้มากเพิ่มขึ้น ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง เกิดจากจำนวนประชากรและนักท่องเที่ยว รวมถึงผู้เข้าพักในโรงแรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมลดลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเล จัดทำระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการติดตามตรวจสอบมลพิษทางทะเล และบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตาม ป้องกัน แก้ไขสถานการณ์มลพิษทางทะเล

คุณภาพน้ำบาดาล ใน พ.ศ. 2563 โดยทั่วไปเป็นน้ำคุณภาพดีอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่ใช้บริโภค บางพื้นที่พบธาตุเหล็ก (Fe) และแมงกานีส (Mn) ในปริมาณสูง บางพื้นที่มีการปนเปื้อนจากสารเคมีทางการเกษตรที่ตกค้างในดิน และการปนเปื้อนจากแหล่งกำจัดขยะอุตสาหกรรมที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้มีโอกาสซึมลงสู่ชั้นน้ำบาดาลได้มากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการสำรวจบ่อน้ำบาดาลที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของชั้นน้ำบาดาล และเฝ้าระวังระดับและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ

ขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย ใน พ.ศ. 2563 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 25.37 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 12 จาก พ.ศ. 2562 เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง และมาตรการลดการเดินทาง และการลือศดาวัง งดกิจกรรมการรวมตัวกัน โดยอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.05 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน แม้ว่าปริมาณขยะมูลฝอยลดลง แต่ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องและนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ลดลง และปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องเพิ่มขึ้น เนื่องจากหวั่นเกรงการได้รับเชื้อโควิด 19 จากการทิ้งมูลฝอยติดเชื้อปะปนลงในขยะมูลฝอยชุมชน รวมถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจลดลง ทำให้ร้านรับซื้อของเก่าหลายแห่งต้องปิดตัวลง ใน พ.ศ. 2563 ปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกลดลงจาก พ.ศ. 2562 และในช่วง พ.ศ. 2561-2563 ปริมาณการนำเข้าเศษพลาสติกมีแนวโน้มลดลง และใน พ.ศ. 2563 มีปริมาณขยะพลาสติกในประเทศเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 เนื่องจากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประชาชนใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารทางออนไลน์เพิ่มขึ้น การจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ใน พ.ศ. 2563 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนที่เปิดดำเนินงานมีจำนวนลดลง

จาก พ.ศ. 2562 แต่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ใน พ.ศ. 2563 มีจำนวนเพิ่มขึ้น

ของเสียอันตราย พบว่า ใน พ.ศ. 2563 ของเสียอันตรายเกิดขึ้นทั่วประเทศเพิ่มขึ้น จาก พ.ศ. 2562 ส่วนใหญ่เป็นของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นจากกากของเสียอุตสาหกรรม ด้านปริมาณกากของเสียอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูงในระบบการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 และมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้วยการเผาเพื่อผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า สำหรับกากอุตสาหกรรมอันตรายมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมลดลง สำหรับปริมาณของเสียอันตราย มีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2563 ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาเป็น ของเสียอันตรายจากชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี และกระป๋องสเปรย์ เป็นต้น

มูลฝอยติดเชื้อ ใน พ.ศ. 2563 ลดลงเล็กน้อยจาก พ.ศ. 2562 แต่จากข้อมูลปริมาณมูลฝอยติดเชื้อในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน 2564 เปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันใน พ.ศ. 2563 พบว่า ใน พ.ศ. 2564 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีปริมาณขยะติดเชื้อจากสถานการณ์โรคโควิด 19 จากสถานที่ต่าง ๆ อาทิ โรงพยาบาลสนาม โรงพยาบาล โรงแรม และการรักษาที่บ้าน

สารอันตราย ใน พ.ศ. 2563 มีการนำเข้าสารอันตรายลดลงเล็กน้อยจาก พ.ศ. 2562 แต่การนำเข้าสารเคมีอันตรายภาคอุตสาหกรรม ในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน 2564 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากช่วงเดียวกันใน พ.ศ. 2563 และการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรลดลงจาก พ.ศ. 2562 สำหรับปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข มีแนวโน้มลดลงจากช่วงเดียวกันใน พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ การจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตรายไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน รวมทั้งการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และระบบนิเวศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนแม่บทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายระยะ 20 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดการมลพิษจากขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย การจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมกลุ่มพื้นที่จัดการขยะมูลฝอย (Clusters) การลดขยะพลาสติก การงดใช้ถุงพลาสติกและโฟมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและสวนสัตว์ และการจัดการขยะทะเล การจัดการของเสียอันตราย การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาราชอาณาจักร ด้านมูลฝอยติดเชื้อ พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการมูลฝอยตามกฎหมายสาธารณสุข การพัฒนาระบบ และการจัดการสารเคมีตามแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ

๙) สิ่งแวดล้อมชุมชน ใน พ.ศ. 2563 ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตเทศบาลมีจำนวนลดลงเล็กน้อยจาก พ.ศ. 2562 รวมถึงจำนวนชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานครลดลง ขณะที่พื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลตำบล และเขตกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียว ต่อประชากรเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 เป็นผลมาจากการสร้างสวนสาธารณะแห่งใหม่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแนวทางการจัดการ

สิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การออกพระราชบัญญัติเพื่อจัดเก็บค่าธรรมเนียมใหม่ในการให้บริการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในพื้นที่ การจัดทำแนวทางปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน และการปลูกป่าภายใต้โครงการ Green Bangkok 2030

10) **สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม** สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พบว่าแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ในระดับดี สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม มีแหล่งสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม 5,511 แห่ง สำหรับย่านชุมชนเก่า มีการสำรวจจัดทำทะเบียนข้อมูลย่านชุมชนเก่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 จำนวน 613 แห่ง ด้านเมืองเก่า ได้ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. 2546 จำนวน 36 เมือง มีเมืองเก่าได้รับการประกาศเพิ่มเติม คือ เมืองเก่าอุทัยธานี เมืองเก่าตรัง และเมืองเก่าฉะเชิงเทรา สำหรับแหล่งมรดกโลก ประเทศไทยมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นของศูนย์มรดกโลก จำนวน 6 แห่ง โดยพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจานได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติเพิ่มเติม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาภัยธรรมชาติและ การบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติอย่างไม่เหมาะสม ส่วนสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมและแหล่งมรดกโลก ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาและความเจริญของเมือง ทำให้เกิดการทำลายความสวยงาม และคุณค่าทางด้านทัศนียภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ติดตามการประเมินคุณภาพ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ จัดทำแหล่งเรียนรู้การอนุรักษ์พัฒนามรดกธรณีและอุทยานธรณี การจัดทำนโยบาย อนุรักษ์ พื้นที่ชุมชนเก่าระดับจังหวัด จัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรม รายประเภท รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลแหล่งศิลปกรรมเพื่อเป็นคลังข้อมูลแหล่งศิลปกรรม

11) **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ** ใน พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมี *อุณหภูมิเฉลี่ย* ทั้งปี 28.0 องศาเซลเซียส สูงกว่าค่าปกติ 0.9 องศาเซลเซียส และต่ำกว่า พ.ศ. 2562 เล็กน้อย เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากค่าปกติ *ปริมาณฝน* ปริมาณฝนเฉลี่ยมีปริมาณต่ำกว่าค่าปกติ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2562 *ระดับน้ำทะเล* ค่าเฉลี่ยระดับน้ำทะเลที่ตรวจวัดที่สถานีเกาะหลัก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางและมีค่าสูงกว่าที่ตรวจวัดได้จาก พ.ศ. 2562 เล็กน้อย และที่สถานีเกาะตะเกาน้อย จังหวัดภูเก็ต มีค่าเฉลี่ยระดับน้ำทะเลต่ำกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง แต่สูงกว่าระดับน้ำทะเลที่ตรวจวัดได้จาก พ.ศ. 2562 *การปล่อยก๊าซเรือนกระจก* ใน พ.ศ. 2562 ภาคพลังงาน มีปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลดลงจาก พ.ศ. 2562 *ภัยพิบัติ* จากธรรมชาติใน พ.ศ. 2562 เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยเกิดขึ้นสูงกว่า พ.ศ. 2562 เล็กน้อย โดยเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวบ่อยที่สุด ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดผลกระทบต่อป่าไม้ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งสุขภาพของมนุษย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก มุ่งการพัฒนาเศรษฐกิจแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพการใช้พลังงานสูง การใช้สารทำความเย็นธรรมชาติที่เป็นมิตรต่อ

สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยความสมัครใจ พัฒนาระบบติดตามและประเมินผล การลดก๊าซเรือนกระจก และพัฒนาเทคโนโลยีทางเศรษฐศาสตร์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก เตรียมความพร้อมการ ดำเนินงานของกองทุนภูมิอากาศสีเขียว และด้านภัยพิบัติจากธรรมชาติ และพัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติ ที่ติดตั้งแล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงที่ผันผวน และไม่สามารถคาดการณ์ได้ จึงควรเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับ การเปลี่ยนแปลง โดยมีมาตรการระยะสั้น 1-2 ปี และระยะยาว 3-10 ปี

ข้อเสนอแนะระยะสั้น ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

๑) การจัดการขยะพลาสติก และพลาสติกทะเล ใน พ.ศ. 2564 ปริมาณขยะชุมชนรวมทั้งประเทศ มีปริมาณลดลง ขณะที่สัดส่วนของพลาสติกที่เป็นองค์ประกอบของขยะชุมชนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ควรประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนลดการใช้พลาสติก คัดแยกขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทางและนำ กลับไปใช้ใหม่ และการจัดการขยะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งอย่างเหมาะสม รวมทั้งป้องกันไม่ให้ขยะบนบก ไหลลงสู่ทะเล การติดตั้งทุ่นกักขยะพลาสติกบริเวณปากแม่น้ำ หรือขยะจากการประกอบกิจการท่องเที่ยว และประมง ปล่อยทิ้งลงทะเล ทำให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในทะเลได้

๒) การจัดการมูลฝอยติดเชื้อโรคโควิด 19 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นในระยะครึ่งปีแรก ของ พ.ศ. 2564 จึงควรเร่งจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้ทันต่อปริมาณที่เกิดขึ้น และไม่ให้เกิดการตกค้าง เพื่อป้องกันการ แพร่กระจายของโรคตามมา ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการนำมูลฝอยติดเชื้อโควิด 19 มาใช้เป็นเชื้อเพลิง สำหรับผู้ได้รับอนุญาตผลิตไฟฟ้าที่ใช้ขยะชุมชน หรือขยะอุตสาหกรรมเป็นเชื้อเพลิง ทำให้เป็นการใช้พลังงาน หมุนเวียนเพิ่มขึ้น

๓) การคุ้มครองพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือมีความอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม พื้นที่สำคัญ ทางธรรมชาติและมีความอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ พื้นที่ชุ่มน้ำ และแหล่งนิเวศทางธรรมชาติ รวมถึง แหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ควรได้รับการคุ้มครอง ไม่ให้ถูกบุกรุก ทำลาย เสื่อมโทรม และสูญเสียทัศนียภาพ จากการขยายตัวของเมือง และชุมชน และผลกระทบจากภัยพิบัติ ได้แก่ น้ำท่วม แผ่นดินไหว และดินถล่ม จึงควรได้รับการฟื้นฟู คุ้มครอง และอนุรักษ์ให้ทันท่วงทีและต่อเนื่อง โดยประสานความร่วมมือและมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะระยะยาว ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ภายหลังจากควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคโควิด 19 ประชาชนมีการเดินทางเพื่อไปทำงาน ท่องเที่ยว และกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น เกิดการบริโภคสินค้า และบริการมากขึ้น ทำให้มีนำวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตมากขึ้น ใช้พลังงานเพิ่มขึ้น และเกิด

มลพิษต่อสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้เกิดสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ขั้นตอนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การทำเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรปลอดภัย กระบวนการผลิตตามแนวทางอุตสาหกรรมสีเขียว และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และขั้นตอนการบริโภคสินค้าและบริการที่ยั่งยืน รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการเดินทางโดยใช้ระบบขนส่งสาธารณะ การใช้พลังงานหมุนเวียน และการเผยแพร่ความรู้ด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้กับประชาชน

๒) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศภายหลังการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีโอกาสทำให้ประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกจำนวนมาก จากภาคพลังงาน อุตสาหกรรม ขนส่ง การเกษตร และการจัดการของเสีย ถึงแม้ประเทศไทยกำหนดเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายใน ค.ศ. 2050 จึงควรกำหนดมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน ด้วยการเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนมากขึ้น ภาคขนส่งควรส่งเสริมการขนส่งที่ใช้พลังงานไฟฟ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการใช้นยานยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ในภาคอุตสาหกรรมที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องจักรในกระบวนการผลิต ในภาคการเกษตร ควรลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร และใส่ปุ๋ยตามความเหมาะสมของดินและความต้องการของพืช

๓) การใช้ทรัพยากรให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประชาชนได้งดการเดินทาง และเพิ่มการทำงานจากที่บ้าน รวมถึงมีการเรียนผ่านออนไลน์ ส่งผลให้มีการซื้อสินค้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้มากขึ้น อุปกรณ์ดังกล่าวมีระยะเวลาใช้งานปานกลาง ทำให้มีโอกาสเกิดมีซากอิเล็กทรอนิกส์ที่หมดอายุการใช้งานจำนวนมากในอนาคตอันใกล้ จึงควรมีการจัดการที่ดี เพื่อป้องกันการรั่วไหลของโลหะหนักที่ปนอยู่ในซากอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว สู้สิ่งแวดล้อม ด้วยการกำหนดแนวทางเพิ่มบทบาทและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility) เป็นผู้เก็บรวบรวม ขนส่ง คัดแยก รีไซเคิล และนำกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตซ้ำหลายๆ รอบ ให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร

ด้านผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยสำนักงานนโยบายฯ ได้รวบรวมรายงานผลการดำเนินงานมายังสำนักงานนโยบายฯ ข้อมูลโครงการและกิจกรรมการดำเนินงานของหน่วยงานที่ปรากฏในรายงานประจำปี และระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSUR) จากนั้น ได้นำข้อมูลทั้งหมดมาจำแนก วิเคราะห์ และแสดงรายละเอียดไว้ในบทที่ 3

บทที่ 3

ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปรากฏตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 และได้รวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 46 แห่ง ที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ตามสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม 11 สาขา และข้อเสนอแนะมาตรการระยะสั้นและระยะยาว ทำให้มีประเด็นข้อเสนอแนะทั้งสิ้น จำนวน 47 เรื่อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม จำนวน 340 โครงการ ทั้งนี้ การดำเนินงานของหน่วยงานในแต่ละสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมรายสาขา ได้แบ่งกลุ่มของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย การบริหารจัดการ และการสนับสนุน



1) ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 3 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 3 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 52 โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ
ที่ได้ดำเนินการ
3 ข้อ

หน่วยงาน
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
12 หน่วยงาน

โครงการ
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
52 โครงการ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ควบบูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินของประเทศเข้าด้วยกัน เพื่อให้การประเมินสถานการณ์ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและใช้ประโยชน์ได้

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมพัฒนาที่ดิน** ได้บูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินของประเทศ ได้แก่ (1) จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงพื้นที่เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรมรายแปลง (LDD On Farm Land Use Planning) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงพื้นที่เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรมรายแปลง เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการรายแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกษตรกร มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ทำกินของเกษตรกรเองและสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการใช้ที่ดินได้อย่างเหมาะสม และ (2) จัดทำฐานข้อมูลการโต้ตอบกับผู้ใช้บริการอัตโนมัติด้วย เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อเพิ่มช่องทางให้เกษตรกร ประชาชนทั่วไป หรือผู้ประกอบการด้านเกษตร ได้รับความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูลด้านดินได้ ตลอด 24 ชั่วโมง เพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ระหว่าง กรมพัฒนาที่ดินกับเกษตรกร ประชาชนทั่วไป หรือผู้ประกอบการด้านการเกษตร ให้สามารถตอบคำถาม ได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมที่ดิน** ได้ดำเนินกิจกรรมนำเข้าสู่ข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินของรัฐระบบดิจิทัล เพื่อนำเข้าสู่ข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินของรัฐในความรับผิดชอบของกรมที่ดิน ตรวจสอบ และจัดเก็บข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินของรัฐของทุกหน่วยงานในคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ (กมร.) ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2550 รวมทั้งดูแลฐานข้อมูลดังกล่าวให้ถูกต้องและทันสมัย

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

เห็นควรสนับสนุนการบูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินของประเทศเข้าด้วยกัน โดยอาจจะพัฒนาระบบเก็บข้อมูลกลางของประเทศ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาชนได้ใช้ ประเมินสถานการณ์ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในอนาคตควรเพิ่มเติมการดำเนินงาน โครงการในการพัฒนาแพลตฟอร์มที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในการบริหารจัดการที่ดิน อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) ควรส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างอาชีพแก่ประชาชนที่คืนถิ่นกลับสู่ภาคเกษตรกรรม อันเกิดจากวิกฤตโรคโควิด 19 และปฏิรูประบบเกษตรกรรม ที่ส่วนใหญ่เน้นการผลิตเชิงเดี่ยวเพื่อผลิตวัตถุดิบราคา

ถูกไปสู่ระบบเกษตรผสมผสาน ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น เพื่อลดปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะยาว และเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงรับมือยุคหลังโรคโควิด 19

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้จัดทำแผนต่าง ๆ ได้แก่ (1) แผนปฏิบัติการด้านการเกษตร และสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570 และ (2) แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ กรมพัฒนาที่ดิน ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตสินค้าการเกษตรชนิดใหม่ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภูมิสังคมและตลาด และสร้างความมั่นคงทางอาชีพเกษตรกร ที่ใช้ที่ดินในพื้นที่ไม่เหมาะสม มีความประสงค์ปรับเปลี่ยนการผลิต 50 จังหวัด ทั่วประเทศ
- ❖ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้จัดทำโครงการภายใต้แนวทางการขับเคลื่อนภาคเกษตรด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยมีแผนงาน/โครงการตาม 4 แนวทาง ได้แก่ (1) อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรทางการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (2) ส่งเสริมเกษตรสมัยใหม่และการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง (3) พัฒนาเกษตรกรมืออาชีพและเสริมสร้างความเชี่ยวชาญของบุคลากรภาครัฐ และ (4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินงาน 5 โครงการ ได้แก่ (1) ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (2) พัฒนาส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ (3) จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรนำวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรและโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้ประโยชน์ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (4) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และ (5) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและมูลค่าการผลิตให้เหมาะสมต่อการผลิตข้าวหอมมะลิ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ❖ กรมการค้าข้าว ได้ดำเนินงาน 2 โครงการ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2560-2565 โดยดำเนินการชดเชยรายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ให้เกษตรกรรวม 3 ปีการผลิต โดยจะสนับสนุนให้เกษตรกรรายละไม่เกิน 15 ไร่/ราย สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการจัดการระบบควบคุมภายใน (ICS) และข้อกำหนดต่าง ๆ ของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศผ่านการอบรม สนับสนุนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศ เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (USDA-NOP) และ (2) ส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตรเป็นการเชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์โดยให้เกษตรกรทำข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับผู้ประกอบการในการซื้อขายข้าว ซึ่งจะเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร 1,200 – 2,000 บาท/ตัน ตามชนิดข้าว และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายโดยสนับสนุนเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตทาง Platform On line/Off line เช่น Shopee Lazada ฯลฯ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ข้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานให้เป็นที่รู้จัก ในงานแสดงสินค้า และนิทรรศการ รวมถึงตลาดค้าปลีกและส่ง

- ❖ **กรมหม่อนไหม** ดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ โดยจะส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีปัญหาไม่สามารถขอการรับรองในระบบมาตรฐาน Organic Thailand ให้สามารถเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมหรือ PGS ซึ่งเป็นระบบการรับรองโดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ลดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนในชุมชน
- ❖ **กรมส่งเสริมการเกษตร** ดำเนินโครงการรวม 6 โครงการ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ (2) ส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (3) ศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (4) ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานผ่านการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมภายใต้กองทุนพิเศษแม่โขง – ล้านช้าง (5) พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน และ (6) ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร
- ❖ **สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม** ได้ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) ส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อพัฒนาความรู้ของเกษตรกรให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ด้วยระบบวนเกษตร (2) ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเพิ่มทักษะการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน และ (3) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรบริหารจัดการพื้นที่ตามรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของภูมิสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสม พัฒนาศักยภาพให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และควรให้ความสำคัญพร้อมเห็นควรส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างอาชีพที่ใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างคุ้มค่า เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนที่คืนถิ่นกลับสู่ภาคเกษตรกรรม ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ และให้ความร่วมมือกันในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อปฏิรูประบบเกษตรกรรมของประเทศให้มีทรัพยากรทางการเกษตรอย่างยั่งยืน เพื่อความเป็นอยู่ของประชาชนและพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจในการส่งออกสินค้าทางการเกษตรให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) กำหนดมาตรการการใช้ที่ดินในพื้นที่ชุมชน และพื้นที่เกษตรกรโดยรอบพื้นที่เปราะบาง เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ ควบคุมการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรเพื่อป้องกันสารเคมีปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำโดยการกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่เปราะบาง โดยบูรณาการความร่วมมือ กับการวางผังเมืองรวมของกรมโยธาธิการและผังเมือง ตามกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมแต่ละแห่ง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อขับเคลื่อน (ร่าง) นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566 - 2580) ที่เป็นกรอบนโยบายหลัก 15 ปี โดยเป็นเครื่องมือในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่ดินและทรัพยากรดินที่มีความสำคัญและเร่งด่วน ในช่วงระยะเวลา 5 ปี คือ พ.ศ. 2566-2570

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมที่ดิน** ดำเนินโครงการรวม 4 โครงการ ได้แก่ (1) สนับสนุน คทช. จังหวัด ในการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล เพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินการด้านการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในลักษณะแปลงรวมโดยมิให้กรรมสิทธิ์ (2) จัดที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพื่อสนับสนุน คทช. จังหวัด ในการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ในการสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินการด้านการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในลักษณะแปลงรวมโดยมิให้กรรมสิทธิ์ (3) บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท เพื่อเร่งรัดการจัดสรรที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ โดยมีได้เป็นกรรมสิทธิ์ แต่รับรองสิทธิร่วมในการจัดการที่ดินของชุมชนตามนโยบายรัฐบาล และ (4) รั้งวัดออกและตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) เพื่อให้ที่ดินเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันมีแนวเขตที่ถูกต้องชัดเจน ลดข้อพิพาทระหว่างราษฎรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการจัดทำแนวทางการสร้างมูลค่าที่ดินที่รัฐจัดให้กับประชาชน โดยมีเป้าหมายให้เกษตรกรและคนยากจนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐ สามารถนำเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินหรือหนังสือ/เอกสารให้ใช้ที่ดินที่ได้รับจากรัฐไปใช้ เป็นหลักประกันการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพ
- ❖ **กรมวิชาการเกษตร** ดำเนินโครงการ Strengthening resilient farming system and ecosystem health in coastal areas ภายใต้กรอบความร่วมมือกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ดี (best practices) ในการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการผลิตทางการเกษตรในประเทศไทย เวียดนาม และบังคลาเทศ
- ❖ **กรมปศุสัตว์** จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน โดยมีกิจกรรม ดังนี้ (1) ส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ (2) ตรวจรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ และ (3) ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ และโครงการฟาร์มรักษาสีสิ่งแวดล้อมชนิดสุกร โดยมีกิจกรรมตรวจติดตามและให้คำแนะนำการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในฟาร์มสุกรและสร้างจิตสำนึกและให้ความสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในฟาร์มสุกร

- ❖ **สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ** ดำเนินโครงการรวม 12 โครงการ ได้แก่ (1) พัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (2) พัฒนาด้านแบบและสร้างวิทยากรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในสถานศึกษา ระยะที่ 1 (3) สัมมนาเกษตรอินทรีย์วิถีในเมืองภายหลังสถานการณ์โควิด 19 สู่วิถีปกติถัดไป (Next Normal) (4) พัฒนาด้านแบบการผลิตสมุนไพรอินทรีย์ในพื้นที่เมืองสมุนไพร (5) สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน ปี 2565 (6) ยกย่องเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน (7) ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนวิถีในเมือง (8) สัมมนาแนวโน้มและทิศทางความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (9) พัฒนาด้านแบบและสร้างวิทยากรในสถานศึกษาตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ระยะที่ 2 (10) ยกย่องเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน (11) พัฒนาด้านแบบการผลิตข้าวยั่งยืน และ (12) สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน ประจำปี 2566
- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์** ได้ดำเนินโครงการร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ได้แก่ (1) Cooperation on the Development of Globally Important Agricultural Heritage Systems (GIAHS) เป็นการฝึกอบรมโดยเรียนรู้ประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญชาวจีนในหัวข้อ การคัดเลือกและการจัดการพื้นที่ GIAHS (2) The Study Visit of Globally Important Agricultural Heritage Systems Management in the People's Republic of China เพื่อเรียนรู้การบริหารจัดการและแนวทางการปฏิบัติปัญหาและอุปสรรคของมรดกทางการเกษตรโลก (Globally Important Agricultural Heritage Systems :GIAHS) และมรดกทางการเกษตรระดับชาติ (National Important Agricultural Heritage Systems :NIAHS) ตลอดจน Case Study และ (3) GIAHS Sister City เมืองพี่เมืองน้อง ร่วมมือกับกระทรวงเกษตรและกิจการชนบทแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการและประสบการณ์ของ GIAHS Site ในจีนมาปรับใช้ในประเทศไทย

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ควรเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน รวมถึงสาขาเกษตรที่ต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าว ร่วมมือกับหน่วยงานที่กำหนดและดูแลการวางผังเมืองของประเทศ เพื่อนำกฎหมายมาบังคับใช้ในการใช้ที่ดินของประชาชน อันจะทำให้การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบความถูกต้องของแนวเขตที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันได้ และเร่งรัดปรับปรุงฐานข้อมูลที่ดินของรัฐให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันทั่วประเทศ

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้อง (1) **กฎหมายและนโยบาย** โครงการที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนต่าง ๆ ได้แก่ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570 และแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566-2570) (2) **การบริหารจัดการ** โครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกร

ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตสินค้าการเกษตรชนิดใหม่ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภูมิสังคมและตลาด จัดทำโครงการภายใต้แนวทางการขับเคลื่อนภาคเกษตรด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สนับสนุน คทช. จังหวัด ในการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล จัดที่ดินเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และ (3) การสนับสนุน โครงการที่เกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงพื้นที่เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม รายแปลง จัดทำฐานข้อมูลการโต้ตอบกับผู้รับบริการอัตโนมัติด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) นำเข้าข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินของระบบดิจิทัล ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม พัฒนาส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและมูลค่าการผลิตให้เหมาะสมต่อการผลิตข้าวหอมมะลิ ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2560-2565 ส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ และการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) ปัญหาด้านการสงวนและคุ้มครองที่ดินของรัฐ เนื่องจากที่ดินมีอยู่อย่างจำกัด แต่จำนวนประชากรและความต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินมีมากขึ้น และปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ตรงตามศักยภาพของพื้นที่
- 2) ปัญหาด้านการไม่ทำประโยชน์ในที่ดินหรือการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เต็มศักยภาพ เกิดจากการขยายตัวของความเป็นสังคมเมืองสูงขึ้นตามทิศทาง เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทรัพยากรดินถูกนำมาจัดสรรเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การใช้ประโยชน์จากพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ป่าไม้เปลี่ยนไป
- 3) ปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ เกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เกษตรกรยังขาดความรู้ในเชิงลึกเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์และปัจจัยการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ และไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ได้ครบถ้วน



2) ทรัพยากรแร่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 2 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 2 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 12 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ศึกษาหาแนวทางกำหนดหรือพิจารณาการบริหารจัดการแร่อย่างชัดเจนและเป็นระบบเพื่อให้เกิดความสมดุล ระหว่างการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่อย่างคุ้มค่ากับการสงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและส่งผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพน้อยที่สุด ลดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมทรัพยากรธรณี** ได้ดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ฉบับที่ 2 สร้างบัญชีทรัพยากรแร่ที่สมบูรณ์ เพื่อกำหนดนโยบาย-พัฒนาการกำกับดูแลการอนุมัติอนุญาตกิจกรรมเหมืองแร่ และต่อยอดเศรษฐกิจ BCG ในการทำเหมือง โดยคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์แร่ต่อจากแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ฉบับที่ 1 ที่สิ้นสุดในปี 2565 และมีเป้าหมายเพื่อสร้างบัญชีทรัพยากรแร่ที่สมบูรณ์เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย รวมทั้งเพื่อพัฒนากลไกการกำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแร่ เช่น ระบบการอนุมัติอนุญาตกิจกรรมเหมืองแร่ ตลอดจนมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการแร่ของประเทศต่อประชาชน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่** ได้ดำเนินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนภาคอุตสาหกรรมให้มีการใช้ทรัพยากรแร่และโลหะอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมหลัก ดังนี้ (1) พัฒนาและยกระดับสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้มีการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร (2) ส่งเสริมการออกแบบตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Design for Circular Economy) เพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (3) ส่งเสริมและต่อยอดเทคโนโลยีรีไซเคิลเพื่อพัฒนาของเสียเป็นแหล่งทรัพยากรทดแทน ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี และลำปาง (4) พัฒนาและต่อยอดเทคโนโลยีรีไซเคิลของ กพร. เพื่อสร้าง/ขยายเครือข่ายการทำเหมืองแร่ ในเมือง (Urban Mining) (5) พัฒนาและยกระดับสถานประกอบการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อเชื่อมโยงตลาดสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) (6) พัฒนาและยกระดับสถานประกอบการด้านเทคโนโลยีรีไซเคิล/อัพไซเคิล (Recycle/Upcycle) เพื่อเชื่อมโยงตลาดสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain)

(7) บ่มเพาะผู้ประกอบการในชุมชนเป้าหมายสู่การเป็นวิสาหกิจหรือสถานประกอบการ คัดแยกขยะ อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมในประเทศ และ (8) เสริมสร้างองค์ความรู้ด้าน เศรษฐกิจหมุนเวียนในภาคอุตสาหกรรม

- ❖ **กรมทรัพยากรธรณี** มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ ดังนี้ (1) กำหนดพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการทำเหมือง เพื่อสำรวจ เก็บข้อมูล รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลพื้นที่ศักยภาพแร่ในพื้นที่ ทั่วประเทศ รวม 49 จังหวัด โดยมีกลุ่มแร่เป้าหมายที่ดำเนินการจำนวน 5 กลุ่มแร่ ได้แก่ กลุ่มเหล็กและ โลหะผสม กลุ่มโลหะมีค่าและหินมีค่า กลุ่มแร่โลหะเบาและแร่หายาก กลุ่มแร่อุตสาหกรรมอื่น ๆ (เกลือ หิน - โปแทช) และ (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ โดยมีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแร่ให้แก่ประชาชนทั่วไป ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และส่งเสริมการดำเนินกิจการเหมืองแร่ ตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม “Green and Smart Mining”

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับข้อมูลด้านทรัพยากรแร่และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแร่ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ทั้งในส่วนของข้อมูลที่ต้องนำมาใช้ ในการดำเนินการกำหนดเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง และข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาวางแผนในการบริหารจัดการแร่ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ทรัพยากรแร่เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ภายในประเทศ และ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการด้านเหมืองแร่ประกอบการด้วยหลักธรรมาภิบาล และมีบทบาทต่อการขับเคลื่อน เศรษฐกิจของชุมชนโดยรอบ ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันของ เหมืองแร่กับชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ ประชาชน เพื่อสามารถระบุแหล่งกำเนิดมลพิษ แก้ไขปัญหาในกรณีที่มีการร้องเรียนกำหนดความเหมาะสมของการ ตั้งถิ่นฐานของประชาชน รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันมลพิษที่อาจเกิดขึ้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินโครงการ EIA Monitoring Award เพื่อคัดเลือกและมอบรางวัลแก่สถานประกอบการที่มีการปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการ ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA Monitoring Awards) เพื่อเป็นการจูงใจและให้กำลังใจแก่ สถานประกอบการที่จัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น โดยใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 มีกลุ่มเป้าหมายเป็นโครงการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพลังงาน ด้านเหมืองแร่ ด้านพัฒนาปิโตรเลียม และโครงการหน่วยงานของรัฐ

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาหรือขอรับการสนับสนุนข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่ได้ทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และติดตามการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนจากการทำเหมืองแร่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันมลพิษของประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงแหล่งกำเนิดมลพิษ

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรแร่

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการจัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) (2) การบริหารจัดการ อาทิโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้มีการประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร ส่งเสริมการออกแบบตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่งเสริมและต่อยอดเทคโนโลยีรีไซเคิลเพื่อพัฒนาของเสียเป็นแหล่งทรัพยากรทดแทน พัฒนาและยกระดับสถานประกอบการด้านเทคโนโลยีรีไซเคิล/อัพไซเคิล บ่มเพาะผู้ประกอบการในชุมชนเป้าหมายสู่การเป็นวิสาหกิจหรือสถานประกอบการ คัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเหมือง รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลพื้นที่ศักยภาพแร่ในพื้นที่ทั่วประเทศ และ (3) การสนับสนุน อาทิโครงการที่เกี่ยวกับ EIA Monitoring Award เพื่อคัดเลือกและมอบรางวัลแก่สถานประกอบการที่มีการปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) การร้องเรียนโครงการด้านเหมืองแร่ เป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบกรณีเป็นผู้ครอบครองสารพิษอันตรายปล่อยให้รั่วไหลออกสู่ภายนอกและการฟื้นฟูพื้นที่ของโครงการเหมืองแร่ทองคำ ประเด็นปัญหาความสั่นสะเทือนจากการทำเหมืองหินปูนส่งผลกระทบต่อโบราณสถาน และการประกอบกิจการทำเหมืองโปแตช และเกลือหินก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง

2) ข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกันได้

3) ประชาชนวิตกกังวลกับปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ทั้งจากผลกระทบทางตรง เช่น ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ปัญหามลพิษ เป็นต้น และจากผลกระทบทางอ้อม เช่น การขนส่งแร่โดยใช้ถนนสาธารณะ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อถนน

4) ขาดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์องค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแร่ รวมทั้งกิจกรรมและผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากการพัฒนาแร่

5) การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยจากภาครัฐในการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรแร่ การแปรรูปวัตถุดิบและการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ เพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่อย่างคุ้มค่ายังมีน้อย



3) พลังงาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการพลังงาน ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 2 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 2 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 8 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทนจากก๊าซชีวภาพ ชีวมวล เชื้อเพลิงขยะ และพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อช่วยลด การใช้เชื้อเพลิงจากฟอสซิล

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** ดำเนินการตรวจสอบและออกใบอนุญาตผลิตพลังงานควบคุม ตามพระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. 2535 โดยกำหนดระเบียบและมาตรฐานเกี่ยวกับการผลิตการส่งและการจำหน่ายพลังงาน และการเปลี่ยนแปลงประเภทของวัตถุดิบหรือวัตถุดิบธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตพลังงานโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** ดำเนินการรวม 4 โครงการ (1) พัฒนาและส่งเสริมการใช้ระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ สำหรับชุมชนผู้ผลิตกล้วยตาก สำหรับอบแห้งยางพารา สำหรับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยระบบอบแห้ง เพื่อให้สามารถเก็บรักษาผลผลิตได้นานขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร (2) ดำเนินการออกแบบและติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยก๊าซชีวภาพ เพื่อทดแทนการใช้ไฟฟ้า และน้ำมันดีเซลในการสูบน้ำ (3) สนับสนุนทั้งการผลิตและการใช้ชีวมวลเพื่อผลิตเป็น

พลังงานความร้อนในโรงงานอุตสาหกรรม โดยจัดตั้งโรงงานผลิตไม้สับหรือผลิตชีวมวลอัดเม็ด ประกอบด้วยชีวมวลอัดเม็ด ไม้บด ไม้สับ เปลือกมะพร้าวสับ และ (4) สนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดเล็ก (SME) ที่มีความต้องการเปลี่ยนการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลมาเป็นเชื้อเพลิงจาก พลังงานทดแทนในการปรับปรุงระบบผลิตพลังงานภายในโรงงาน เชื้อเพลิงชีวมวลในหม้อไอน้ำ

- ❖ **กรมส่งเสริมการเกษตร** ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) นำร่องสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุการเกษตร ทดแทนการเผา/ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเพื่อแก้ปัญหาการเผาบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน แนะนำ และส่งเสริมการรวบรวมเศษวัสดุทางการเกษตรส่งขายโรงไฟฟ้าชีวมวล และ (2) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่ การเกษตร สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ โดยบางหน่วยงานจะใช้พลังงานทดแทนเพียง บางชนิดเท่านั้น แต่หน่วยงานควรส่งเสริมการเพิ่มทางเลือกในการใช้พลังงานทดแทนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) ส่งเสริมและพัฒนากาใช้รถยนต์ไฟฟ้าหรือยานยนต์ทางเลือกจากพลังงานทดแทน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน** ได้ดำเนินการศึกษาผลกระทบการส่งเสริมยานยนต์ ทางเลือกและการอนุรักษ์พลังงานภาคขนส่งในประเทศไทยต่อการส่งเสริมเชื้อเพลิงชีวภาพในเชิงปริมาณ และนโยบายทั้งในและต่างประเทศ และคาดการณ์แนวโน้มการใช้เชื้อเพลิงและรถยนต์ทางเลือกใน อนาคต เพื่อให้สามารถใช้ร่วมกับเชื้อเพลิงชีวภาพในสัดส่วนที่เหมาะสม และมีการส่งเสริมน้ำมันดีเซล หมุนเร็ว B10 เป็นน้ำมันเกรดพื้นฐาน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานได้สนับสนุนข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน โดยการศึกษา และส่งเสริมการใช้ยานยนต์เชื้อเพลิงชีวภาพเพื่อให้เป็นทางเลือกในอนาคต

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาพลังงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) กฎหมายและนโยบาย โครงการที่เกี่ยวกับการกำหนดระเบียบและมาตรฐานเกี่ยวกับการผลิตการส่ง และการจำหน่ายพลังงาน และการเปลี่ยนประเภทของวัตถุดิบหรือวัตถุดิบธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตพลังงาน และ (2) การสนับสนุน โครงการที่สนับสนุนทั้งการผลิตและการใช้ชีวมวล และสนับสนุนผู้ประกอบการขนาด กลางและขนาดเล็ก (SME) ที่มีความต้องการเปลี่ยนการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลมาเป็นเชื้อเพลิงจาก พลังงานทดแทนในการปรับปรุงระบบผลิตพลังงานภายในโรงงาน ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร ศึกษา

ผลกระทบการส่งเสริมยานยนต์ทางเลือกและการอนุรักษ์พลังงานภาคขนส่งในประเทศไทยต่อการส่งเสริมเชื้อเพลิงชีวภาพในเชิงปริมาณและนโยบายทั้งในและต่างประเทศ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) หน่วยงานได้รับความร่วมมือกับชุมชนทำให้การดำเนินงานค่อนข้างน้อย
- 2) ภาครัฐและภาคเอกชนบางส่วนยังมีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมการใช้พลังงานทดแทนน้อย
- 3) ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้พลังงานทดแทนค่อนข้างน้อย ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการข้อมูลและเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนตระหนักถึงการใช้งพลังงานทดแทนมากขึ้น



4) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 3 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 3 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 20 โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ
ที่ได้ดำเนินการ
3 ข้อ

หน่วยงาน
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
3 หน่วยงาน

โครงการ
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
20 โครงการ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและเครือข่ายภาคประชาชน และภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมป่าไม้ ได้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ เพื่อหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกภาคส่วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเฝ้าระวังและดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันรักษาป่าไม้ให้พื้นที่ป่าไม้ลดลง และอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด และสร้างจิตสำนึกร่วมของราษฎรในพื้นที่ให้เกิดความรักป่า ความหวงแหนป่าและมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของป่า
- ❖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินงานรวม 6 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) (2) โครงการประชามศเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ป่าไม้ (3) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.อส.) (4) เครือข่ายการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ (PAC) (5) โครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม และ (6) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (สสอ.) เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดกิจกรรมงานสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เพื่อสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าให้เป็นฐานทรัพยากรชีวภาพที่มั่นคง ป้องกันรักษาและบริหารจัดการถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ศึกษาและส่งเสริมเผยแพร่การอนุรักษ์สัตว์ป่า และอนุรักษ์ชนิดพันธุ์และพันธุ์พืชจำนวนประชากรสัตว์ป่าที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าทั่วประเทศ

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการได้ครบถ้วนตามข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (2) สนับสนุนการสำรวจข้อมูลและการศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการติดตามประเมินผล รวมทั้งบูรณาการข้อมูลให้หน่วยงานต่าง ๆ และภาคประชาชนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการ ดังนี้ (1) โครงการสำรวจและจัดทำข้อมูลพืชสมุนไพร โดยจัดทำและปรับปรุงข้อมูลพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน 1 ฐานข้อมูล ประกอบด้วย

1) ฐานข้อมูลพืชป่าสมุนไพร จำนวน 756 ชนิด (URL: <https://www.dnp.go.th/botany/herb.html>) พร้อมรองรับการบริการข้อมูล QR code ในการทำป้ายสื่อความหมาย ให้บริการประชาชนทั่วไป และหน่วยงานภาคสนามของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 2) ดำรับยาสมุนไพรพื้นบ้าน จำนวน 343 ตำรับ 3) ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากหมอสุมไพรพื้นบ้าน จำนวน 14 คน 8 จังหวัด 4) ตัวอย่างพืชสมุนไพรแบบแห้งสำหรับอ้างอิง ถูกเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 325 ชิ้น และ 5) มีแปลงอนุรักษ์พันธุ์กรรมสมุนไพรป่า รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 แห่ง ๆ ละประมาณ 100 ชนิด ใน 6 จังหวัด (2) โครงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ดำเนินการสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพรรณพืช สัตว์ป่า แมลงป่าไม้ และเห็ดที่มี อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยให้กลุ่มงานวิชาการ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1 – 16 และสาขา และสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า ดำเนินการรวมทั้งสิ้น 27 แห่ง (3) โครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการและการแก้ไขปัญหากระทิงในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาแผงม้า และอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อศึกษาสถานภาพ กระทิงในพื้นที่และสภาพปัญหากระทิงออกนอกพื้นที่อนุรักษ์ รวมถึงศึกษาแนวทาง การจัดการและแก้ไขปัญหากระทิงในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาแผงม้าและอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่เหมาะสม และมี ประสิทธิภาพ (4) โครงการวิจัย เรื่อง นิเวศวิทยาและพันธุกรรมของประชากรลิงชวา (*Manis javanica*) ในผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ และ (5) โครงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ด้านสัตว์ป่า : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา จังหวัดระนอง)

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** ดำเนินงานรวม 3 โครงการ ได้แก่ (1) สร้างป่าเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศและสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่ชุมชนในพื้นที่ป่าที่เสื่อมสภาพ เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อการฟื้นฟูป่าอนุรักษ์เสื่อมสภาพในประเทศไทย (2) ศึกษาหาแนวทางให้ชุมชนรอบป่าอนุรักษ์ร่วมกันฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมสภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ นำองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีอยู่มาประยุกต์สำหรับการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์เสื่อมโทรม (เขาหัวโล้น) ให้มีสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพที่ดีขึ้น ภายในระยะเวลาที่กำหนด และ (3) จัดทำรูปแบบการฟื้นฟูป่าเสื่อมสภาพที่เหมาะสมให้แก่ชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน ในการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าอนุรักษ์เสื่อมสภาพ ให้แก่ชุมชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติศรีน่าน หมู่บ้านนาไพร ตำบลน้ำมวบ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
- ❖ **กรมวิชาการเกษตร** ดำเนินโครงการ Research for Appropriate Tree-Based Cropping Systems for Highland Area in Northern Thailand ภายใต้กรอบความร่วมมือแม่โขง – ล้านช้าง (Mekong-Lancang Cooperation) โดยเสนอระบบทดแทนการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยวด้วยการปลูกไม้ยืนต้นแบบผสมผสานทดแทน เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ โดยเฉพาะการรักษาพื้นที่สีเขียว พื้นที่ป่าต้นน้ำ ช่วยลดมลพิษจากควั่นและฝุ่นจากการเผาป่า ลดสารเคมีจากการลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ลดการระบาดของแมลงศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมี ส่งผลให้เกษตรกร ผู้บริโภคสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น เพื่อคัดเลือก

ชนิดพืชไม้ยืนต้นที่เหมาะสมทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ปลูกทดแทนพืชไร่เชิงเดี่ยวเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (3) พัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าให้เกิดความยั่งยืน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินงาน 3 โครงการ ได้แก่ (1) การแก้ไขปัญหาช้างป่า และสัตว์ป่าที่สร้างผลกระทบต่อราษฎรนอกพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า ดำเนินการใน 13 กลุ่มป่า ทั้งในและนอกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (2) การแก้ไขปัญหาลิงที่สร้างผลกระทบต่อราษฎรนอกพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า โดยดำเนินการในพื้นที่ที่เกิดปัญหาลิงในพื้นที่ชุมชนทั้งหมด 222 แห่ง ใน 51 จังหวัด และ (3) การแก้ไขปัญหากระทิงที่สร้างผลกระทบต่อราษฎรนอกพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า โดยดำเนินการในพื้นที่ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกระทิงกับคน 2 แห่ง ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาแผงม้า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาภูหลวง

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้อง กับ (1) การบริหารจัดการ อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ โครงการราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) โครงการประชามศเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ป่าไม้ ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.อส.) เครือข่ายการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ (PAC) โครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (สสอ.) เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผน ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์ และ (2) การสนับสนุน อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการสร้างป่าเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศและสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่ชุมชนในพื้นที่ป่าที่เสื่อมสภาพ ศึกษาหาแนวทางให้ชุมชนรอบป่าอนุรักษ์ร่วมกันฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมสภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ นำองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีอยู่มาประยุกต์สำหรับการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์เสื่อมโทรม จัดทำรูปแบบการฟื้นฟูป่าเสื่อมสภาพที่เหมาะสมให้แก่ชุมชน

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) ข้อมูลที่ได้พบว่ามีการทำตามข้อเสนอแนะเพียงบางพื้นที่ ควรทำให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
- 2) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในบางเรื่องยังมีค่อนข้างน้อย จึงทำให้บางข้อเสนอแนะนั้นดำเนินการได้ยาก
- 3) บางโครงการของหน่วยงานต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมาก ทำให้สามารถทำโครงการได้แค่บางพื้นที่เท่านั้น



5) ทรัพยากรน้ำ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 4 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าวจำนวน 4 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้จำนวน 40 โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ
ที่ได้ดำเนินการ
4 ข้อ

หน่วยงาน
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
11 หน่วยงาน

โครงการ
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
40 โครงการ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยอาศัยกลไกคณะกรรมการลุ่มน้ำ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมชลประทาน** แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ (ปี พ.ศ. 2558 – 2569) แผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งได้กำหนดมาตรการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไว้ โดยมีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการจัดสรรน้ำ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และสิทธิใช้น้ำ เพื่อการชลประทาน รวมถึงการบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เป็นไปตามแนวทาง ที่กำหนดในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2561 และมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และให้สามารถบริหารจัดการน้ำเพื่อการชลประทาน ได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ทัวถึง และเพียงพอกับความต้องการ

- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำบาดาล** จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.... อันเป็นการยกร่างปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ** ขับเคลื่อนการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำให้มีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ คัดเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ได้สนับสนุนมาตรการรองรับสถานการณ์ขาดแคลนน้ำ ในช่วงฤดูแล้ง ปี พ.ศ.2564 - 2565 โดยใช้ข้อมูลสาธารณภัยจากศูนย์ข้อมูลสาธารณภัยในการสำรวจพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำอุบโภคบริโภค (สำรวจข้อมูลหมู่บ้าน/ชุมชน) เพื่อการจัดสรรน้ำตามระดับความเสี่ยงในแต่ละพื้นที่

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆดำเนินการครอบคลุมตามคำแนะนำ และมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) จัดหาน้ำอุปโภค บริโภค ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมทั้งการจัดหาน้ำสำรองในพื้นที่ขาดแคลนในราคาที่เหมาะสม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำ** ดำเนินงาน 3 โครงการ ได้แก่ (1) ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามและแผนบริหารจัดการน้ำ พ.ศ.2565 ตามมาตรา 47 วรรคหนึ่ง (2) ร่างประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบใบรับคำขอ ใบอนุญาตคำขอต่ออายุใบอนุญาต คำขอโอนใบอนุญาต คำขอรับใบแทนใบอนุญาต และแบบอื่น ๆ ตาม (ร่าง) การอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและที่สาม พ.ศ. (3) ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้และการเก็บข้อมูลที่จำเป็น

เพื่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ของผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประปาที่สองและประปาที่สาม พ.ศ. 2565 ตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **การประปาส่วนภูมิภาค** ดำเนินงาน 5 โครงการ ได้แก่ (1) การปรับปรุงขยายระบบประปา (2) ขยายเขตการวางแนวท่อประปา (3) ย้ายแนวท่อไม่ให้กระทบกับหน่วยงานอื่น (4) ก่อสร้างปรับปรุงระบบประปาและอาคาร และ (5) จัดตั้งโครงการสถานีตรวจวัดน้ำดิบ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการน้ำประปาที่ได้มาตรฐานและใช้อุปโภคบริโภคอย่างทั่วถึง
- ❖ **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ** ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการจัดการน้ำอุปโภคบริโภค โดยการเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน เพิ่มเขตการจ่ายน้ำให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน มีการจัดหาแหล่งน้ำสำรอง แหล่งน้ำต้นทุน เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอและสม่ำเสมอ
- ❖ **กรมชลประทาน** ดำเนินงาน 2 โครงการ ได้แก่ (1) จัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทาน และ (2) บริหารจัดการปริมาณน้ำต้นทุน การจัดสรรน้ำ และผลการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้งทั้งประเทศ เพื่อกำหนดแผนการใช้น้ำจากโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางทั้งประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำบาดาล** ดำเนินงาน 5 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อความมั่นคงระดับชุมชน ดำเนินการในพื้นที่มีศักยภาพน้ำบาดาลเหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อรองรับ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคในสภาวะภัยพิบัติ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งน้ำของประชาชน (2) โครงการพัฒนาน้ำบาดาลขนาดใหญ่ริมแม่น้ำ ดำเนินการพัฒนาน้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดินในบริเวณพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติภัยแล้ง ทดแทนแหล่งน้ำผิวดินที่มีปริมาณไม่เพียงพอกับการผลิตน้ำประปาให้กับประชาชน และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการมีน้ำสะอาดและคุณภาพดีใช้ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น (3) โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคขนาดใหญ่ เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาดเมื่อเกิดสภาวะภัยพิบัติ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งน้ำ และสร้างความมั่นคงด้านน้ำเพิ่มขึ้น (4) โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร บูรณาการแหล่งน้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน ให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพการผลิต ลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง และ (5) โครงการระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แนวทางการใช้น้ำบาดาล ป้องกันและประเมินผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนจัดทำมาตรการใช้น้ำบาดาลเฉพาะพื้นที่ การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลเชิงพื้นที่

- ❖ **กรมชลประทาน** ดำเนินงาน 2 โครงการ ได้แก่ (1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านแหล่งน้ำ และเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อาทิ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อรองรับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก (EEC) โครงการเพิ่มน้ำต้นทุนเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก โครงการบริหารจัดการน้ำโขง เลย ชี มูล โดยแรงโน้มถ่วง การแบ่งปันน้ำจากลุ่มน้ำคลองวังโตนด จังหวัดจันทบุรี ไปยังพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก (EEC) เพื่อป้องกันอุทกภัย ในพื้นที่ลุ่มน้ำวังโตนด และเพื่อสร้างความมั่นคงในการสำรองน้ำในช่วงฤดูฝนเป็นต้นทุนในการบริหารจัดการน้ำในปีต่อไปให้กับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และร่วมพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมให้กับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน (2) บูรณาการความร่วมมือกับ กปน. และ กปภ. ส่งมอบ “น้ำ” ที่มีคุณภาพตามค่ามาตรฐานผ่านกระบวนการที่เหมาะสมถึงผู้รับบริการอย่างเพียงพอ ทัวถึง มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำพื้นฐานในเขตพื้นที่ ร่วมคิดร่วมบริหารจัดการน้ำกับกรมชลประทาน พัฒนา และยกระดับให้เป็นกลุ่มบริหารการใช้น้ำ และสหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานดำเนินโครงการจัดหาน้ำอุปโภค บริโภค ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันควรส่งเสริมความรู้ให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) จัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ ป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียต้นทางการควบคุมปริมาณการไหลของน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ พร้อมทั้งฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมทรัพยากรน้ำ** ดำเนินงาน 5 โครงการ ได้แก่ (1) ร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ พ.ศ. ตามหมวด 6 มาตรา 78 (2) ร่างกฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและที่สาม พ.ศ. ตามหมวด 4 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง (3) ร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม พ.ศ. ตามหมวด 4 มาตรา 50 (4) ร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และ (5) ร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหมวด 6 มาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินโครงการ ดังนี้
(1) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย : จัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการฟื้นฟูและบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในเมือง จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชนในพื้นที่ปริมณฑล จังหวัดพิษณุโลก และอ่างเก็บน้ำบึงหนองบัว จังหวัดมหาสารคาม
(2) เสริมสร้างความยืดหยุ่นของสภาพอากาศในประเทศไทยด้วยการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและการเกษตรแบบยั่งยืน
- ❖ **กรมชลประทาน** ดำเนินงาน 2 โครงการ ได้แก่ (1) กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพน้ำให้น้ำในแหล่งน้ำชลประทานมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและรักษาระบบนิเวศ มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ใช้น้ำอย่างมั่นใจ และทำแผนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (2) วางแผนการระบายน้ำเพื่อผลักดันน้ำเค็มไม่ให้มีผลต่อการผลิต น้ำประปา และการอุปโภคบริโภค การควบคุมและรักษาคุณภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำและทางน้ำชลประทาน ให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของแต่ละภาคส่วน ออกแบบการก่อสร้างโดยส่งเสริมให้มีการใช้วัสดุก่อสร้าง ที่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์งานก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ปัจจุบันมีการใช้ปูนซีเมนต์ไฮดรอลิกแทนปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ การติดตั้งระบบโทรมาตรเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ 4 กลุ่มน้ำหลัก

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมโรงงานอุตสาหกรรม** ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) บริหารจัดการน้ำเสียโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่คลองเปรมประชากรโดยประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ สร้างความเข้าใจ ด้านการจัดการมลพิษน้ำ จัดทำฐานข้อมูลมลพิษน้ำของโรงงานในพื้นที่คลองเปรมประชากรไหลผ่าน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม พื้นที่พืชน้ำ และภูมิทัศน์สองฝั่งคลอง และ (2) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดระดับรายสาขาการลดปริมาณน้ำในโรงงานอุตสาหกรรม และส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียว เพื่อให้กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปหรือโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการใช้น้ำมากหรือโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำหรือเกิดภัยพิบัติภัยแล้ง สามารถใช้ทรัพยากร เช่น วัตถุดิบ พลังงาน น้ำ ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด.รวมทั้งนำเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด และหลักการ 3Rs (Reduce/Reuse/Recycle) มาปฏิบัติใช้อย่างแท้จริงและต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
- ❖ **กรมเจ้าท่า** ดำเนินงาน 5 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการจ้างเหมาขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำชายฝั่งทะเลที่ร่องน้ำบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี (2) โครงการจ้างเหมาขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำที่ร่องน้ำปากมาบ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม (3) โครงการจ้างเหมาขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำภายในประเทศที่คลองบางสะพาน และคลองปากปัด อำเภอพงศ์ประศาสน์ จังหวัดปราจีนบุรี (4) โครงการจ้างเหมาขุดลอกและ บำรุงรักษาร่องน้ำที่แควหนุมาน อำเภออินทร์บุรี จังหวัด

ปราจีนบุรี และ (5) โครงการสำรวจออกแบบสำหรับ โครงการขุดลอกและบำรุงรักษาแม่น้ำสายหลักที่แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานแต่ละหน่วยงานมีการจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียต้นทางการควบคุมปริมาณการไหลของน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ พร้อมทั้งฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติ และในระยะต่อไป ควรเพิ่มการสนับสนุนให้มีระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนให้มากขึ้น พร้อมกับการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในพื้นที่ที่มีน้ำจำกัด

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (4) อนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำเสื่อมโทรม ปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ และสร้างฝายต้นน้ำ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1 และ 2 ให้คืนความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และเพิ่มศักยภาพในการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำไว้ในดิน ลดความรุนแรงจากการเกิดน้ำป่าไหลหลากลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำ และทำให้มีน้ำไหลในลำธารสม่ำเสมอตลอดปี

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมป่าไม้ ดำเนินการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ กิจกรรมปลูกป่าทั่วไป เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม เพื่อสร้างงานและกระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่น ให้แก่ราษฎรรอบพื้นที่แปลงปลูกป่าที่ได้รับการฟื้นฟู 2,900 ไร่ ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ และน่าน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่ดำเนินการมีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรน้ำ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ยกร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.... อันเป็นการยกยกร่างปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม และแผนบริหารจัดการน้ำ พ.ศ.2565 ร่างประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง แบบใบรับคำขอ ใบอนุญาต คำขอต่ออายุใบอนุญาต คำขอโอนใบอนุญาต คำขอรับใบแทนใบอนุญาต และแบบอื่นๆ ตาม (ร่าง) การอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและที่สาม พ.ศ. ประกาศกรมทรัพยากรน้ำ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการติดตั้งเครื่องมือวัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ใช้ ร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำ

สาธารณะ พ.ศ. ร่างกฎกระทรวงการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและที่สาม พ.ศ. (2) การบริหารจัดการ อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการปรับปรุงขยายระบบประปา ขยายเขตการวางแนวท่อประปา ย้ายแนวท่อไม่ให้กระทบกับหน่วยงานอื่น ก่อสร้างปรับปรุงระบบประปาและอาคาร จัดตั้งโครงการสถานีตรวจวัดน้ำดิบเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการน้ำประปาที่ได้มาตรฐานและใช้อุปโภคบริโภคอย่างทั่วถึง ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการจัดการน้ำอุปโภคบริโภค โดยการเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน จัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งในเขตชลประทาน บริหารจัดการปริมาณน้ำต้นทุน การจัดสรรน้ำและผลการใช้น้ำในช่วงฤดูแล้งทั้งประเทศ และ (3) การสนับสนุน อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับขับเคลื่อนการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อความมั่นคงระดับชุมชน พัฒนาน้ำบาดาลขนาดใหญ่ริมแม่น้ำ พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคขนาดใหญ่ พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ สนับสนุนมาตรการรองรับสถานการณ์ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง แจ้างหมาชุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำชายฝั่งทะเล บริหารจัดการน้ำเสียโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่คลองเปรมประชากรโดยประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ สร้างความเข้าใจ ด้านการจัดการมลพิษน้ำ จัดทำฐานข้อมูลมลพิษน้ำของโรงงานในพื้นที่คลองเปรมประชากรไหลผ่าน

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) ประสบปัญหาอุทกภัย เนื่องจากฝนตกหนัก ในพื้นที่ดำเนินการมีสภาพอากาศไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน (ช่วงฤดูน้ำหลาก) ในพื้นที่ร่องน้ำ พื้นที่ชายฝั่งทะเล (เกิดมรสุม ลมพายุ คลื่นแรง) ภายในประเทศ
- 2) องค์ความรู้ที่มีความเฉพาะทาง เช่น น้ำบาดาล จำเป็นจะต้องดำเนินการโดยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ



6) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 3 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 3 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 20 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ทบทวนการกำหนดมาตรฐานเครื่องมือประมงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการประมงที่เปลี่ยนไปเพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อแหล่งที่อยู่อาศัยแนวปะการัง หญ้าทะเล สัตว์ทะเลหายาก และสัตว์ทะเลอื่น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ประกาศบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้กระทำผิดเพื่อพลิกฟื้นผืนป่าชายเลนที่ถูกบุกรุกให้คืนสู่สภาพสมบูรณ์ ในพื้นที่ 24 จังหวัดชายฝั่งทะเล ดำเนินการตรวจยึดพื้นที่ จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,553.45 ไร่
- ❖ **กรมประมง** บังคับใช้กฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยการพักใช้ใบอนุญาตประมง ถอนทะเบียนเรือ/ใบอนุญาตประมง กักหรือริบเรือประมงและสัตว์ที่ผ่านมามีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดกฎหมายในภาคการประมง มากกว่า 5,000 คดี

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ดำเนินงานรวม 2 โครงการ ได้แก่ (1) ป้องกันและปราบปรามรองรับแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU) โดยลงพื้นที่ติดตามการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมาย (2) ปฏิบัติการเก็บกู้เครื่องมือประมงประเภทอวนขนาดใหญ่ ที่ตกปกคลุมแนวปะการัง ร่วมกับทัพเรือภาคที่ 1 ตร.ชล.ภาค 1 เมืองพัทยา และนักดำน้ำอาสาสมัคร 42 นาย ร่วมปฏิบัติการเก็บกู้เครื่องมือประมง บริเวณทิศใต้ของเกาะमारวิชัย เมืองพัทยา อำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี ผลการปฏิบัติการสามารถเก็บกู้อวนที่มีน้ำหนักกว่า 200 กิโลกรัม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมประมง** ดำเนินงานรวม 2 โครงการ ได้แก่ (1) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงที่มีผลกระทบต่อพะยูนเพื่อลดสาเหตุการตายของพะยูนที่เกิดจากการติดเครื่องมือของชาวประมง และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ และสัตว์ทะเลหายาก (2) สนับสนุนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของอ่าวไทยผ่านวิธีการเข้าถึงเชิงนิเวศวิทยาด้านการประมง (Promoting the Blue Economy of the Gulf of Thailand through the Ecosystem Approach to Fisheries : GoTFish Project) เพื่อให้การบริหาร

จัดการประมงในอ่าวไทยได้รับการปรับปรุง โดยจะช่วยแก้ไขปัญหาในสิ่งที่ภาคการประมงในพื้นที่อ่าวไทยกำลังเผชิญ อาทิ การบริหารจัดการด้านการประมงที่ไม่เหมาะสม การทำประมงภายใต้แรงกดดันสูง ปัญหาการทำประมง IUU และการแย่งชิงทรัพยากรระหว่างกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชายฝั่งและทะเล

- ❖ **กรมเจ้าท่า** เข้าร่วมโครงการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นความร่วมมือระหว่างองค์การทางทะเลระหว่างประเทศและองค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแห่งนอร์เวย์ โดยมีประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ และเวียดนามเข้าร่วม โดยมีสิงคโปร์เป็นรัฐผู้ให้ความร่วมมือ (Cooperating Country) เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์กับการขนส่งทางน้ำในภูมิภาคอาเซียน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานมีการดำเนินการในการกำหนดมาตรฐานเครื่องมือประมงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีการแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมง เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) จัดทำ รวบรวม และจัดเก็บระบบฐานข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับการสำรวจพื้นที่ จำนวนพื้นที่ สาเหตุการทำลาย และลักษณะความเสียหายของแนวปะการัง รวมถึงรูปแบบวิธีการฟื้นฟูปะการังในแต่ละพื้นที่ อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของแนวปะการังและลดความเสียหายของแนวปะการังจากกิจกรรมต่าง ๆ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ดำเนินโครงการรวม 5 โครงการ ได้แก่ (1) จัดทำและวางปะการังเทียมแบบบูรณาการ ภายใต้แผนงานจัดทำและวางปะการังเทียมในพื้นที่ จังหวัดชายฝั่งทะเล ลดผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ (2) ติดตั้งทุ่นผูกเรือเพื่อการอนุรักษ์ปะการัง ในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล ในพื้นที่ที่รับผิดชอบทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาการทำลายแนวปะการัง จากการทิ้งสมอ และจากกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และ กระบี่ จำนวน 111 แห่ง (3) บูรณาการและการเชื่อมโยงข้อมูล Big Data เพื่อขับเคลื่อนงานด้านพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของภาครัฐ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางเดียวกัน (4) พัฒนาระบบประเมินการเกิดปะการังฟอกขาว เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านการเกิดปะการังฟอกขาว เพื่อการแจ้งเตือนและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อกิจการและสาธารณะสำหรับการเตรียมพร้อมและรับมือ และใช้ติดตามสถานการณ์ประเมินสถานการณ์ในภาพรวมของการเกิดปะการังฟอกขาวเปรียบเทียบกันในแต่ละพื้นที่ และ (5) อนุรักษ์ทะเล รวมถึงฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลด้วยบ้านปะการังเป็นความร่วมมือมุ่งฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ กลับสู่ท้องทะเลไทยที่สร้างความมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และชุมชนคนรุ่นใหม่ ด้วยแนวคิดในการพัฒนาออกแบบวัสดุฐานลงเกาะ

ตัวอ่อนปะการังหรือบ้านปะการัง ภายใต้ความร่วมมือและร่วมบูรณาการองค์ความรู้ วิชาการ และ ชีววิทยาทางทะเล

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) ส่งเสริมองค์ความรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า และไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่อื่นๆ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ได้ดำเนินงาน ดังนี้ (1) ผลักดันการประกาศพื้นที่และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีเป้าหมาย 35 พื้นที่ 10,913 ตารางกิโลเมตร เพื่อกำหนดและประกาศพื้นที่เหมาะสมหรือมีศักยภาพให้เป็นพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งจัดเป็นกฎหมายลำดับรองที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และติดตามและประเมินประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ที่มีการประกาศพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (มาตรา 20) และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (มาตรา 17 และ 22) ในพื้นที่ที่ได้ประกาศไปแล้ว และ (2) ดำเนินการป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เพื่อกำหนดมาตรการ กำหนดเขตพื้นที่ที่จะใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในการออกกฎกระทรวง เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเล 23 จังหวัด โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและใช้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงเป็นตัวตั้งต้นในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและเกิดความยั่งยืน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ดำเนินการซ่อม สร้าง เสริม การปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่นในชายฝั่งที่เป็นหาดโคลน เพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้ไม้ไผ่ตง ไม้ป่า หรือไม้ไผ่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทนต่อสภาพน้ำทะเลได้ และให้ประชาชนและชุมชน ในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล จังหวัดตราด จันทบุรี ชลบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี นครศรีธรรมราช และปัตตานี
- ❖ **กรมโยธาธิการและผังเมือง** ก่อสร้างเขื่อนป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล เช่น บริเวณชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี บริเวณปากน้ำปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บริเวณชายฝั่งอ่าวดวงตาล จังหวัดชลบุรี บริเวณหาดดวงตะวัน จังหวัดระยอง ชายหาดหนองแพบ และหาดสนกระชิบ จังหวัดระยอง หาดคู้งวิมาน จังหวัดจันทบุรี

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) โดย ทสจ.สงขลา ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายอาสาสมัครในการเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดอบรมหลักสูตรมาตรฐาน ทสม. “อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน” และสนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายอาสาสมัครในการเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (2) จัดกิจกรรมอนุรักษ์ชายทะเล “ทสม.สงขลา ร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก 3 พื้นที่ ได้แก่ (1) ชายทะเล ตำบลระวะ อำเภอรโนด (2) ฟาร์มทะเลชุมชน ตำบลบางเหรียญ อำเภอกวนเนียง และ (3) ฟาร์มทะเลชุมชน ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสทิงหม้อ
- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยการสำรวจสภาพป่าไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่นในพื้นที่หาดโคลน 9 พื้นที่ จังหวัดตราด จันทบุรี เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรสงคราม สมุทรปราการ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และปัตตานี เพื่อติดตามประเมินประสิทธิภาพ และตรวจสอบคุณภาพของโครงสร้างการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยวิธีปลูกไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่น ฐานข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่หลังแนวไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่น และสำรวจ วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่หาดโคลน โดยการปลูกไม้ไผ่ชะลอคลื่น ด้านความชนิดความหนาแน่นของสัตว์หน้าดิน ปริมาณตะกอน และลักษณะโครงสร้าง และองค์ประกอบของพันธุ์ไม้ป่าชายเลน
- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินโครงการสร้างภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งตามแนวอ่าวไทย (Increasing resilience to climate change impacts in marine and coastal areas along the Gulf of Thailand) เพื่อบูรณาการการวางแผนและงบประมาณในการดำเนินงานด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งตามแนวอ่าวไทย

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

- ❖ (1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับ บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้กระทำผิด เพื่อพลิกฟื้นผืนป่าชายเลนที่ถูกบุกรุกให้คืนสู่สภาพสมบูรณ์ ในพื้นที่ 24 จังหวัดชายฝั่งทะเล บังคับใช้กฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 (2) การบริหารจัดการ อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับ ป้องกันและปราบปรามรองรับแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU) ปฏิบัติการเก็บกู้เครื่องมือประมง ประเภทอวนขนาดใหญ่ ที่ตกปกลงในแนวปะการัง ดำเนินการซ่อม สร้าง เสริม การ

ปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่นในชายฝั่งที่เป็นหาดโคลน ก่อสร้างเขื่อนป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล จัดทำและวางปะการังเทียมแบบบูรณาการ ลดผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ ติดตั้งทุ่นผูกเรือเพื่อการอนุรักษ์ปะการัง ในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล ในพื้นที่ฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำจากการทิ้งสมอ บูรณาการและการเชื่อมโยงข้อมูล Big Data เพื่อขับเคลื่อนงานด้านพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และ (3) การสนับสนุน อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงที่มีผลกระทบต่อพะยูนเพื่อลดสาเหตุการตายของพะยูนที่เกิดจากการติดเครื่องมือของชาวประมง สนับสนุนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของอ่าวไทยผ่านวิธีการเข้าถึงเชิงนิเวศวิทยาด้านการประมง ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยการสำรวจสภาพปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่นในพื้นที่หาดโคลน 9 พื้นที่ ดำเนินงานเครือข่ายอาสาสมัครในการเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) ปัจจุบันมีคำขอโครงการให้ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งทะเลเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการจัดทำ EIA และ IEE ตามข้อกำหนดของกฎหมาย มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาใช้ประกอบกับการดำเนินโครงการเพื่อลดความขัดแย้งและลดข้อห่วงกังวล แต่การที่มีความเห็นต่างกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความคิดไม่สอดคล้องกันทำให้หลายโครงการต้องถูกชะลอหรือให้กลับไปทบทวนและให้นำกลับมาพิจารณาอีกครั้งในปีงบประมาณถัดไป ทำให้ไม่ทันต่อความเดือดร้อน
- 2) ปรับกระบวนการพิจารณาโครงการที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งให้เหมาะสมกับการแก้ไขโดยลดระยะเวลาการพิจารณาและขั้นตอนที่ซับซ้อนลงเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันตามเป้าหมายของโครงการ



7) ความหลากหลายทางชีวภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 2 ข้อ มีการดำเนินการ

ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 2 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 37 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (1) เร่งรัดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อให้มีกฎหมายกลางในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินงานรวม 3 โครงการ ได้แก่ (1) จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อใช้เป็นกลไกในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม ตลอดจนความปลอดภัยทางชีวภาพ และ (2) ขับเคลื่อนกลไกตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และจัดทำ (ร่าง) โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ภารกิจ และอัตรากำลังของหน่วยงานภายใต้สำนักงานนโยบายฯ เพื่อรองรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ภายใต้ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และ (3) ติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560–2564 ระยะสิ้นสุดแผน : แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระยะต่อไป

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินงานรวม 4 โครงการ ได้แก่ (1) พัฒนาระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ให้เป็นศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล (2) ขยายเครือข่ายในระบบคลังข้อมูล

ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองการให้บริการข้อมูล ครอบคลุมความต้องการการใช้งานของทุกภาคส่วน โดยเผยแพร่และให้บริการสืบค้นข้อมูลจาก <http://thbif.onep.go.th> รวมทั้งพัฒนาการให้บริการเชื่อมต่อข้อมูลด้วยระบบ open API ที่เป็นรูปแบบมาตรฐานในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และ (3) ศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นำร่อง เพื่อนำเข้าสู่ระบบคลังข้อมูลฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของระบบ และนำเทคโนโลยี Crowdsourcing ที่จะใช้รองรับการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

- ❖ **กรมป่าไม้** ดำเนินงานรวม 2 โครงการ ได้แก่ (1) จัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ พัฒนาเครื่องมือในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และ (2) วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลการสำรวจ โดยรวบรวมเป็นฐานข้อมูลพันธุ์พืชสมุนไพรในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตรวจสอบติดตามสมุนไพรที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ศึกษาสาระสำคัญในวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ และการวิจัยที่หาได้จากป่า และมีฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (2) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพที่อาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การทำเกษตรโดยใช้ปริมาณสารเคมีเกินมาตรฐานที่กำหนด การเผาเพื่อเตรียมพื้นที่ในฤดูเพาะปลูก การก่อกองคพืชมทางน้ำ เป็นต้น

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้ดำเนินงาน 2 โครงการ ได้แก่ (1) จัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีและตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพในภาคการเกษตร ในพื้นที่นำข้าวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อส่งเสริมการบูรณาการดำเนินงานระหว่างภาคการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและเกษตรกรรม ให้เกษตรกรมีทางเลือกในการทำเกษตร โดยเฉพาะการทำนาข้าวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนควบคู่ไปกับการลดต้นทุนการผลิตและการส่งเสริมสุขภาพทั้งเกษตรกรและผู้บริโภค เพื่อให้เกษตรกร ผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามและตรวจสอบการทำเกษตร โดยเฉพาะในพื้นที่นำข้าวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และ (2) สนับสนุนการดำเนินโครงการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในไร่นาเพื่อสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงทางอาหาร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนผู้สนใจ และเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ได้รับการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System :

PGS) รวม 120 ราย ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอศรีประจันต์ และอำเภอเมือง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินงานรวม 4 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการริเริ่มทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Finance Initiative: BIOFIN) มีวัตถุประสงค์หลักในการสนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อผลักดันให้ประเทศสมาชิกที่ร่วมดำเนินการเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการการเงิน บุคลากร และทรัพยากรด้านอื่น ๆ เพื่อดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ (2) จัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มุ่งเน้นประเด็นเพื่อสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ชนิดที่ถูกคุกคาม ชนิดเฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่นำร่องในการจัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีๆ โดยมุ่งเน้นชนิดที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ ได้แก่ ทุเรียนนนท์ และนกแก้วมอ่ง (3) จัดการพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ: การพัฒนาคลังทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์นกอพยพ และใช้ประโยชน์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกอพยพอย่างยั่งยืน ในพื้นที่เครือข่ายนกอพยพปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยการศึกษาสถานภาพความพร้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ วิถีชีวิตของชุมชน เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคลังและมาตรการทางด้านเศรษฐศาสตร์ในการส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตามบริบทของพื้นที่ และ (4) ขับเคลื่อนและเสริมนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับความหลากหลายทางชีวภาพกับภาคส่วนต่าง ๆ บูรณาการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เสริมสร้างบทบาทการทำงานร่วมระหว่างของประเทศในระดับนานาชาติในการเพิ่มองค์ความรู้ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับความหลากหลายทางชีวภาพ
- ❖ **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** ดำเนินงาน 2 โครงการ ได้แก่ (1) สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั่วประเทศ (อุทยานแห่งชาติ 65 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 59 แห่ง เขตห้ามล่าสัตว์ป่า 29 แห่ง) ประกอบด้วย 2 โครงการ คือ (1.1) สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ด้านสัตว์ป่า : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา จังหวัดระนอง ได้แก่ ความหลากหลายของสัตว์ป่า สถานภาพของสัตว์ป่า และสถานภาพสัตว์ป่าในธรรมชาติ 4 กลุ่ม คือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และ (1.2) สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของพรรณพืช แมลง เห็ดรา และสัตว์ป่า และ (2) เผยแพร่สร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ในพื้นที่สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ 9 แห่ง สวนรุกขชาติและสวนพฤกษศาสตร์ 11 แห่ง และจัดนิทรรศการในพื้นที่ หรือการบรรยายให้ความรู้ตามโรงเรียน/สถานศึกษา สวนรุกขชาติสวนพฤกษศาสตร์
- ❖ **สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)** ดำเนินแผนงานโครงการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนี้ (1) สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนและภาคธุรกิจบนฐานการใช้

ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) สร้างความเข้มแข็งชุมชนในการสร้างรายได้จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน 2) ชุมชนไม่มีค่า - ป่าครอบครัวและพื้นที่สีเขียวนอกเขตอนุรักษ์ 3) สร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนด้วยเครื่องมือท่องเที่ยวชีวภาพ และ 4) ส่งเสริม ธุรกิจจากทรัพยากรชีวภาพ (2) จัดทำฐานข้อมูล และองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการปกป้อง คุ่มครองอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) จัดทำระบบบัญชีรายการทรัพยากรพันธุกรรมทรงคุณค่าสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ 2) คุ่มครองทรัพย์สินทางปัญญาและบริหารจัดการผลประโยชน์ 3) จัดทำระบบฐานข้อมูลและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) การพัฒนาเครื่องมือกลไก เพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน 2) การตอบสนองคุณระบบนิเวศหรือ PES เพื่อเศรษฐกิจระบบนิเวศ และความมั่นคงอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และ 3) สร้างพันธมิตรประสานความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

- ❖ **สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ** ดำเนินงานรวม 5 โครงการ ได้แก่ (1) คลังข้อมูลด้านพันธุกรรมของพืชป่าชายเลนที่อยู่ใน IUCN Red list 15 ชนิด (2) การศึกษาพันธุ์ไม้ป่าชายเลนชนิดพังกา-ถั่วขาว (*Bruguiera hainesii*) ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ป่าชายเลนหายากใกล้สูญพันธุ์ขั้นวิกฤต (3) การบรรเทาการกัดเซาะชายฝั่งที่มีความรุนแรงระดับปานกลางโดยใช้นวัตกรรมไม้โกงกางเทียม ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดระยอง (หาดแสงจันทร์, หาดแหลมเจริญ และหาดแหลมรุ่งเรือง) จังหวัดจันทบุรี (หาดบ้านเรือแตก หมู่ 7) จังหวัดเพชรบุรี (โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (หาดหัวโตน และหาดสามร้อยยอด หมู่ 3 บ้านพุใหญ่) และจังหวัดพังงา (หาดนางทอง) (4) การฟื้นฟูพื้นที่แนวปะการังเสื่อมโทรมด้วยการพัฒนาแปลงอนุบาลปะการังต้นแบบรูปแบบโดม (Dome-shaped nursery area) ในพื้นที่เกาะลังกาจิว และเกาะง่ามใหญ่ จ. ชุมพร และ (5) การฟื้นฟูทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้ของชุมชน โดยกำหนดพื้นที่เขตอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อฟื้นฟูประชากรของทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้ของชุมชนใน 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่อนุรักษ์จักจั่นทะเล (*Emerita* sp.) บริเวณหาดไม้ขาว จ.ภูเก็ต พื้นที่แหล่งอนุบาลหอยฟูกัน (*Polymesoda floridana*) ในป่าชายเลนคลองบางสน จ.ชุมพร และพื้นที่อนุรักษ์ปลุมทะเล (*Ocypode ceratophthalmus*) บริเวณหาดหน้าวัดโพรงพาง จ.ชุมพร
- ❖ **กรมวิชาการเกษตร** ได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพืชอนุรักษ์ โดยศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์ และการค้าของพืชอนุรักษ์ และพืชใกล้สูญพันธุ์

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

การสร้างตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากการกระทำของมนุษย์ในทุกกิจกรรม ล้วนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ จึงควรส่งเสริมกิจกรรมด้านการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยในการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความ

ตระหนัก ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศ รวมทั้งเพื่อสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาความหลากหลายทางชีวภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนกลไกตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. (2) การบริหารจัดการ อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีและตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพในภาคการเกษตร ในพื้นที่นำร่องที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนการดำเนินโครงการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในไร่นาเพื่อสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงทางอาหาร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (3) การสนับสนุน อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ให้เป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ขยายเครือข่ายในระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ศักยภาพรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นำร่อง ติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560–2564 ระยะสิ้นสุดแผน : แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ จัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โครงการริเริ่มทางการเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ จัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ จัดทำพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ: การพัฒนาโลกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์นกอพยพและใช้ประโยชน์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกอพยพอย่างยั่งยืน ในพื้นที่เครือข่ายนกอพยพปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) การเสนอกฎหมายที่ไม่ต้องนำเงินรายได้หรือเงินอื่นใดส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินภายใต้ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. จะต้องได้รับความเห็นชอบหรือได้รับความเห็นจากกระทรวงการคลังเพื่อนำมาประกอบการเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเวลาในการพิจารณา

2) การทำนตามมาตรฐานเกษตรปลอดภัยต่าง ๆ ไม่เป็นที่นิยมในกลุ่มเกษตรกรมากนักเพราะให้ผลผลิตน้อย ประกอบกับเกษตรกรมีรายได้ไม่แน่นอนจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร ดังนั้น การสนับสนุนให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรที่ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพจึงเป็นประเด็นที่เกษตรกรไม่ให้ความสนใจ

3) การจำแนกชนิดต้นไม้ กล้าไม้ และลูกไม้ ในภาคสนามส่วนใหญ่อาศัยความรู้ ประสบการณ์ของคนในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ในคณะสำรวจ อาจเกิดปัญหาการไม่สามารถระบุชนิดพรรณไม้ได้ รวมถึงการเรียกชื่อสามัญหรือชื่อท้องถิ่น ทำให้เกิดความสับสนในการสืบค้นชื่อวิทยาศาสตร์เพื่อนำมากรอกในโปรแกรมจัดการข้อมูล

4) ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเข้าสำรวจนกอพยพ หากอยู่ในช่วงปลายฤดูอพยพของนกอพยพ ทำให้พบชนิดของนกอพยพน้อยมากในพื้นที่ศึกษา ดังนั้น อาจมีการสำรวจเพิ่มเติมในช่วงฤดูอพยพของนก เพื่อทราบความหลากหลายของนกในพื้นที่เพิ่มขึ้น

5) เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้มีอุปสรรคในการลงพื้นที่ในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีน้อยและภารกิจงานที่ค่อนข้างหลากหลาย งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจำกัด และขาดผู้เชี่ยวชาญในการจำแนกชนิดพรรณไม้ สัตว์ป่า แมลง เห็ดรา และจุลินทรีย์ในพื้นที่โครงการ

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีการจัดเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่มีมาตรฐานข้อมูลกลางในการจัดเก็บข้อมูล รวมถึงจัดเก็บข้อมูลที่ตอบสนองภารกิจของหน่วยงาน มีรูปแบบที่แตกต่างกันทั้งรูปแบบการจัดเก็บ และระยะเวลา และพื้นที่ในการจัดเก็บ ฐานข้อมูลที่มีความแตกต่างของแต่ละหน่วยงาน



8) สถานการณ์มลพิษ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 แบ่งเป็น 5 เรื่อง ได้แก่ คุณภาพอากาศ ระดับเสียง คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน คุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่ง ขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มลพิษตกค้าง และสารอันตราย

8.1) คุณภาพอากาศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพอากาศ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 3 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 3 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 11 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนรถโดยสารในระบบขนส่งมวลชน และรถบรรทุกขนส่งเพื่อการพาณิชย์จากเครื่องยนต์ สันดาปที่ใช้ น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงเป็นเครื่องยนต์ (Natural Gas for Vehicles: NGV) หรือเครื่องยนต์ไฮบริด (Hybrid)

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ดำเนินการเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและรถโดยสารสาธารณะอื่นๆ ให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ โดยมีการส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าในระบบขนส่งสาธารณะในรูปแบบ Smart Bus
- ❖ **องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ** ได้มีการปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงรถโดยสารที่ใช้เชื้อเพลิงน้ำมันดีเซลเป็นรถที่ใช้เชื้อเพลิงสะอาด B20 แก๊สธรรมชาติ (NGV)

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ดำเนินการรับรองมาตรฐานคุณภาพบริการขนส่งด้วยรถบรรทุก (Q Mark) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการให้บริการด้านการขนส่งของผู้ประกอบการขนส่ง และเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขัน ในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ของประเทศ
- ❖ **การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย** อบรมการพัฒนาาระบบขนส่งสีเขียว **Green Logistic** เพื่อให้ความรู้และนำเสนอผลสำเร็จการดำเนินงานการบริหารจัดการระบบขนส่งและโลจิสติกส์สีเขียวขององค์กร เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการสามารถนำความรู้ไปใช้ในการกำหนดแผนการดำเนินงานด้านระบบขนส่งและโลจิสติกส์ได้

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้มีการจัดการตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ดำเนินการเปลี่ยนรถโดยสารที่ใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงมาใช้น้ำมันเชื้อเพลิงไฟฟ้าแทน และยังได้รับการสนับสนุนจากบางหน่วยงานในการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบขนส่งสีเขียวเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) ควบคุมการระบายมลพิษจากเครื่องยนต์สันดาป เช่น การจำกัดอายุการใช้งานการควบคุมการจดทะเบียนรถยนต์ไม่ให้มีมากเกินไปจนความจำเป็น โดยอาจใช้การคำนวณจากขนาดพื้นที่ที่จอดรถยนต์ต่อหลังคาเรือน หรือเพิ่มความเข้มงวด ในการตรวจสภาพรถยนต์และเพิ่มความถี่ในการตรวจสภาพรถยนต์ที่มีอายุการใช้งานมาก

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) ศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรการด้านภาษีประจำปีสำหรับรถ เพื่อสนับสนุนยานยนต์ที่มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยศึกษามาตรการด้านภาษีประจำปีสำหรับรถตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 เพื่อนำมาใช้เป็นกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการใช้ยานยนต์พลังงานสะอาดที่มีความปลอดภัยกับผู้บริโภคใช้รถใช้ถนนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (2) ศึกษาทบทวนมาตรการด้านภาษีประจำปีสำหรับรถและด้านอื่นๆ ที่สนับสนุนการใช้ยานยนต์พลังงานสะอาดที่มีความปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ปฏิบัติงานออกตรวจวัดควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารสาธารณะของผู้ตรวจการขนส่ง เป็นภารกิจประจำทุกวัน เพื่อตรวจสอบค่าควันดำและการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะ ไม่ให้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดจากกลุ่มเป้าหมายรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ได้แก่ รถบรรทุก รถโดยสารสาธารณะ ในพื้นที่ทั่วประเทศ
- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมจังหวัด ดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมให้มีการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง B10 และ B20 และให้หน่วยงานเปลี่ยนมาใช้น้ำมันไบโอดีเซล B20 หรือน้ำมันไบโอดีเซล B10 กับรถยนต์ของทางราชการ

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้ดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ โดยการออกเป็นกฎหมายในการสนับสนุนยานยนต์ที่มีความปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการสนับสนุนจากบางภาคส่วนที่มีการตรวจวัดควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารสาธารณะบนท้องถนน และบางหน่วยงานเปลี่ยนมาใช้น้ำมันไบโอดีเซล B20 หรือน้ำมันไบโอดีเซล B10 กับรถยนต์ของทางราชการ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) ประชาสัมพันธ์ สื่อสาร สร้างความตระหนักแก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการลดมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละออง PM_{2.5}

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมส่งเสริมการเกษตร** ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรุงเทพมหานคร** ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แนะนำวิธีป้องกันสุขภาพอนามัยผ่านสื่อออนไลน์ของสำนักงานเขตและสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร มีการประกาศเสียงตามสายของชุมชนและแอปพลิเคชันไลน์ของหมู่บ้าน และโรงเรียนในสังกัด เป็นต้น
- ❖ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** สร้างเครือข่าย/ความร่วมมือกับภาคประชาชนในการลดการเผาในที่โล่งและหมอกควัน เพื่อเสริมสร้างให้เครือข่ายภาคประชาชนและภาคีทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันอย่างบูรณาการ ในการร่วมเฝ้าระวังไฟป่า ลดหมอกควัน ดำเนินการรณรงค์ สร้างจิตสำนึก สร้างความตระหนัก ประชาสัมพันธ์ สื่อสาร นโยบาย แผนปฏิบัติการ ขับเคลื่อนวาระของชาติ ไปยังภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) เสริมสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวังไฟป่า ลดหมอกควัน ในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ เผยแพร่การดำเนินงานการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ทสม. ในการแก้ไขปัญหาไฟป่า การเผาในที่โล่ง และฝุ่นละอองในพื้นที่ภาคเหนือ

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วนโดยตระหนักถึงมลพิษทางอากาศในพื้นที่การเกษตร และได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาไฟป่า แต่การแก้ปัญหาหมอกควันทางอากาศของ PM 2.5 ยังอยู่ในระดับสูง

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพอากาศ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องเกี่ยวกับ (1) **กฎหมายและนโยบาย** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับแนวทางการกำหนดมาตรการด้านภาษีประจำปีสำหรับรถและส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร (2) **การบริหารจัดการ** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและรถโดยสารสาธารณะอื่นๆ ให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ การปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงรถโดยสารที่ใช้เชื้อเพลิงน้ำมันดีเซลเป็นรถที่ใช้เชื้อเพลิงสะอาด B20 ก๊าซธรรมชาติ (NGV) และ (3) **การสนับสนุน** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับดำเนินการรับรองมาตรฐานคุณภาพบริการขนส่งด้วยรถบรรทุก (Q Mark) อบรมการพัฒนาระบบขนส่งสีเขียว Green Logistic ตรวจวัดควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารสาธารณะของผู้ตรวจการขนส่ง ส่งเสริมให้มีการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง B10 และ B20 และให้หน่วยงานเปลี่ยนมาใช้ น้ำมันไบโอดีเซล B20 หรือน้ำมันไบโอดีเซล B10 กับรถยนต์ของทางราชการ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) ความร่วมมือกับประชาชนค่อนข้างน้อย ทำให้การดำเนินการเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะการเผาของเกษตรกร และการใช้รถยนต์ที่ปล่อยควันดำและเสียงดังสู่อากาศ
- 2) การเปลี่ยนรถยนต์โดยสารและรถบรรทุกเพื่อการขนส่งมาใช้พลังงานเชื้อเพลิงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยังดำเนินการได้แค่บางส่วน ไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

8.2) ระดับเสียง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านระดับเสียง ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 1 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 1 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 หน่วยงานดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 8 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) ส่งเสริมรณรงค์ให้ความรู้และสร้างค่านิยมให้ประชาชนเลือกใช้นานพาหนะที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมการปล่อย มลพิษ รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนดูแลบำรุงรักษายานพาหนะให้มีสภาพดีอย่างสม่ำเสมอ โดยสร้างความร่วมมือ จากภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุน เพื่อลดปัญหายานพาหนะที่ปล่อยควันดำและเสียงดัง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ออกประกาศ เรื่อง กำหนดมาตรฐานระดับเสียง และวิธีการวัดระดับเสียงของรถยนต์ พ.ศ. 2564 โดยมีสาระสำคัญ คือ การตรวจสภาพรถของนายทะเบียน การวินิจฉัยการตรวจสภาพให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานระดับเสียงของรถจักรยานยนต์ ในขณะที่เดินเครื่องยนต์อยู่กับที่ โดยไม่รวมเสียงแทรกสัญญาณต้องมีค่าระดับเสียง
- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** กำหนดมาตรฐานระดับเสียงของจักรยานยนต์ และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมระดับเสียงของจักรยานยนต์ใช้งาน และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมระดับเสียงของจักรยานยนต์ใช้งาน

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) ตรวจวัดควันดำบนท้องถนน โดยส่งผู้ตรวจการออกตรวจสอบควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารบนถนนสายหลักและสายรองทั่วประเทศต่อเนื่องทั้งปี เพื่อควบคุม กำกับ ดูแลความปลอดภัยในการขนส่งทางถนนของประเทศ (2) เข้มงวดการตรวจสภาพรถทั้งรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก โดยทำการขยายผลให้สำนักงานขนส่งพื้นที่, สำนักงานขนส่งจังหวัด และสำนักงานขนส่งสาขาทุกแห่งตรวจวัดควันดำรถทุกประเภทที่มาดำเนินการทางทะเบียนและภาษีรถ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** จัดทำคำแนะนำทางวิชาการ เรื่อง เกณฑ์ระดับเสียงที่เหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประกอบการวางแผนการใช้ประโยชน์ และจัดทำมาตรฐานระดับเสียงจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ
- ❖ **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** ได้รณรงค์ ประชาสัมพันธ์การใช้เสียงในพื้นที่ชุมชน เพื่อควบคุมมลพิษทางเสียงในเขตชุมชน และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย
- ❖ **กรมการขนส่งทางบก** ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) ตรวจสอบยานพาหนะของหน่วยงานราชการให้อยู่ในสภาพดี ไม่มีควันดำ โดยขยายผลให้สำนักงานขนส่งจังหวัด และสำนักงานขนส่งสาขาทุกแห่งดำเนินการตรวจสอบควันดำรถราชการในพื้นที่ อย่างเข้มงวด หากพบว่ามีค่าควันดำเกินมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด จะต้องแจ้งให้หน่วยราชการดำเนินการแก้ไขทันที (2) เข้มงวดการกำกับดูแลการดำเนินงานของสถานตรวจสภาพการตรวจสภาพรถ (VICC) ในสำนักงานขนส่งทั่วประเทศควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของสถานตรวจสภาพรถแบบ real time ผ่านกล้อง CCTV และตรวจสอบผลการตรวจสภาพรถของสถานตรวจสภาพรถผ่านระบบสารสนเทศ (ระบบ ทรอ. Online)

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้มีการดำเนินงานครบถ้วน โดยมีการออกกฎหมายในการกำหนดมาตรฐานระดับเสียงของรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีการตรวจวัดควันดำบนท้องถนน และเพิ่มเติมควรเข้มงวดในการตรวจสภาพรถยนต์

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านระดับเสียง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้อง กับ (1) **กฎหมายและนโยบาย** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานระดับเสียง และวิธีการวัดระดับเสียงของรถยนต์ กำหนดมาตรฐานระดับเสียงของจักรยานยนต์ และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย (2) **การบริหารจัดการ** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการตรวจวัดควันดำบนท้องถนน โดยส่งผู้ตรวจการออกตรวจสอบควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารบนถนนสายหลักและสายรองทั่วประเทศ เข้มงวดการตรวจสภาพรถ ทั้งรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และ (3) **การสนับสนุน** อาทิ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำทางวิชาการ เรื่อง เกณฑ์ระดับเสียงที่เหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้

ประกอบการวางแผนการใช้ประโยชน์ ประชาสัมพันธ์การใช้เสียงในพื้นที่ชุมชน เข้มงวดการกำกับดูแลการดำเนินงานของสถานตรวจสภาพรถ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบ ทำให้มีประชาชนบางกลุ่มยังใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ที่มีเสียงดังรบกวนและปล่อยควันดำสู่ท้องถนน
- 2) รถยนต์ที่มีอายุการใช้งานที่มากเกินไป ประชาชนบางกลุ่มเลือกที่จะไม่ไปตรวจสภาพรถยนต์

8.3) คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 1 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 1 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 16 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) การเร่งสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ผลักดันการนำน้ำเสียเข้าระบบบำบัดน้ำเสียรวม เพิ่มประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ส่งเสริมการใช้ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปประสิทธิภาพสูง ผลักดัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคุมการจัดการน้ำเสีย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรุงเทพมหานคร กำหนดข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ร่างระเบียบ และร่างประกาศที่เกี่ยวข้อง 3 ฉบับ ได้แก่ (1) ร่างระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย สำหรับแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งสามารถบำบัดน้ำเสีย

จนได้น้ำทิ้ง (2) ร่างระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการขอรับบริการบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำเสีย ลงสู่ระบบรวบรวมน้ำเสีย และการระงับการให้บริการบำบัดน้ำเสีย และ (3) ร่างประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้สนับสนุนงบประมาณสำหรับการก่อสร้างหรือดำเนินการเพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมและกำจัดของเสียรวม จำนวน 10 โครงการ และได้ปรับปรุงฐานข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียรวมและระบบกำจัดของเสียรวมที่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด จำนวน 265 แห่ง ตลอดจนโครงการจัดการน้ำเสียชุมชนและขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับการอุดหนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัด ได้รับการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องให้เป็นปัจจุบัน และ (2) โครงการการจัดการของเสียแบบผสมผสานเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก (Integrated Waste Management for GHG Reduction) (ด้านน้ำเสีย)

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้เพียงบางส่วน โดยกรุงเทพมหานครร่างระเบียบยกเว้นค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย สำหรับแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย และเงื่อนไขการขอรับบริการบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำเสียลงสู่ระบบรวบรวม

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้อง (1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย สำหรับแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการขอรับบริการบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำเสีย ลงสู่ระบบรวบรวมน้ำเสีย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร (2) การบริหารจัดการ อาทิ โครงการที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับการก่อสร้างหรือดำเนินการเพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมและกำจัดของเสียรวม และได้ปรับปรุงฐานข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียรวมและระบบกำจัดของเสียรวมที่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด จำนวน 265 แห่ง ตลอดจนโครงการจัดการน้ำเสียชุมชนและขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เคยได้รับการอุดหนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัด ได้รับการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องให้เป็นปัจจุบัน และ (2) โครงการจัดการของเสียแบบผสมผสานเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก (ด้านน้ำเสีย)

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความร่วมมือผลักดันให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนค่อนข้างน้อย
- 2) การบำบัดน้ำเสียต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้างและดำเนินการสูง ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาและเงินทุนมาก

8.4) คุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำทะเลที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 1 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 1 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 6 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะกำหนดให้ (1) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง โดยการรวบรวมมาตรการต่างๆ ให้อยู่ภายใต้กฎหมายแบบเดียวกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติและการบังคับใช้

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ กรมควบคุมมลพิษ จัดทำและปรับปรุงประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ลงวันที่ 6 ตุลาคม 2564

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินงานรวม 5 โครงการ ได้แก่ (1) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประจำวันที่เกิดขึ้น จากการรายงานของหน่วยงานในสังกัดกรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามเฝ้าระวังและรายงานสถานการณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทันท่วงที รวมทั้งสามารถติดตามสถานการณ์ด้านสมุทรศาสตร์ และการพยากรณ์คลื่นลมในทะเล ที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สิ่งแวดล้อมทางทะเล พัฒนาระบบเฝ้าระวังและรายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประจำวันขึ้น สามารถใช้งานได้ที่ <https://edailyreport.dmcr.go.th> (2) ศึกษาวิจัยไมโครพลาสติกในน้ำทะเลครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน รวม 33 พื้นที่ โดยนำตัวอย่างตะกอนที่ได้มาคัดแยกไมโครพลาสติก ตามวิธีที่ปรับปรุงจาก Laboratory methods for the analysis of microplastics in the marine environment: recommendations for quantifying synthetic particles in waters and sediments. NOAA Technical Memorandum NOS-OR&R-48

และวิเคราะห์ชนิดไมโครพลาสติกที่พบด้วยเครื่อง Fourier Transform Infrared Spectrometer (3) ศึกษาผลกระทบของขยะทะเลต่อระบบนิเวศชายหาด โดยการศึกษาผลกระทบของขยะทะเลพลาสติกชนิดต่างๆ ต่อชีววิทยาของปลูมในสภาพการทดลอง ซึ่งประกอบด้วยชุดทดลองปนเปื้อน ขยะพลาสติก โฟม (Polystyrene, PS) ชุดทดลองปนเปื้อนขยะเชือกพลาสติก (Polyamide/Nylon) ชุดทดลองปนเปื้อนขยะถุงพลาสติก (Polyethelene, PE) ชุดทดลองปนเปื้อนขยะขวดพลาสติก (Polyrthylene terephthalate ethylene, PETE) และชุดควบคุมไม่มีการปนเปื้อนขยะทะเล (4) คลังข้อมูลเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดจากระบบฐานข้อมูลกลางและมาตรฐานข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้สามารถเรียกดู และค้นหาข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชนออนไลน์ สำหรับการบริหารจัดการอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล Smart Marine Ranger แบบครบวงจร และ (5) จัดทำฐานข้อมูลเกาะในเขตน่านน้ำทะเลไทย ฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน โดยการจัดทำขอบเขตเกาะและจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะ โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมความละเอียดสูง

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง มีการผลักดันการประกาศพื้นที่และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ดำเนินการเพิ่มเติมจัดทำฐานข้อมูลเกาะในเขตน่านน้ำทะเลไทย ฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน โดยการจัดทำขอบเขตเกาะและจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะ โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมความละเอียดสูง

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่ง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการผลักดันการประกาศพื้นที่และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2) การสนับสนุน อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประจำวันที่เกิดขึ้น ศึกษาวิจัยไมโครพลาสติกในน้ำทะเลรอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน รวม 33 พื้นที่ ศึกษาผลกระทบของขยะทะเลต่อระบบนิเวศชายหาด คลังข้อมูลเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดจากระบบฐานข้อมูลกลางและมาตรฐานข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชนออนไลน์ สำหรับการบริหารจัดการอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล Smart Marine Ranger แบบครบวงจร และจัดทำฐานข้อมูลเกาะในเขตน่านน้ำทะเลไทย ฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) การแก้ปัญหาคุณภาพน้ำทางทะเลและชายฝั่งใช้งบประมาณในการดำเนินการค่อนข้างสูง

- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานขอความร่วมมือคนในพื้นที่หรือสร้างเครือข่ายในการดำเนินการจัดการ เพื่อลดความขัดแย้ง

8.5) ขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสถานการณ์มลพิษ ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 จำนวน 5 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 5 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 15 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) จัดทำมาตรการกำกับการนำเข้าเศษพลาสติก มาตรการการงดให้ถุงพลาสติกในตลาดสดและร้านค้า และมาตรการการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เกาะ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ดำเนินการจัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก 2561-2573 เพื่อเป็นนโยบายเป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศ ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** ดำเนินโครงการสร้างวินัยและการมีส่วนร่วมของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยมีโครงการ ดังนี้ (1) พัฒนาองค์ความรู้ และสื่อสารสร้างความเข้าใจการจัดการขยะที่ต้นทาง (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนากลไกการจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน (3) “เปลี่ยนขยะเป็นบุญ” (เมื่อคุณหมุนเวียน) กิจกรรมที่เชิญชวนคนไทยส่งคืน

พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) และวัสดุใช้แล้ว เพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล จึงเป็นการใช้ประโยชน์จากวัสดุใช้แล้วให้เกิดคุณค่าสูงสุดด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ (4) สร้างพื้นที่ปฏิบัติการที่เป็นต้นแบบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นหลายแห่ง เช่น พื้นที่ปฏิบัติการ 6 จังหวัดอันดามัน ภายใต้เป้าหมาย ANDAMAN GO GREEN บ้านเกาะพิทักษ์ Green Island การจัดการลุ่มน้ำขนาดเล็ก ห้วยเสนง และการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำสายน้ำปากพั้ง เป็นต้น

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินโครงการขับเคลื่อนนโยบาย “Krabi Go Green” เพื่อให้กิจกรรมการพัฒนาของทุกภาคส่วนมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาจังหวัด ไม่ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ให้เป็นอัตลักษณ์และจุดเด่นทางการตลาดของจังหวัดกระบี่ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ และสร้างมูลค่าจากการท่องเที่ยวด้วยการสื่อสารและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเชิงรุกตั้งแต่สนามบิน จุดท่องเที่ยว บริการนำเที่ยว ที่พัก พร้อมจัดระบบการจัดการท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหรือในรูปแบบคณะกรรมการที่มีภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละพื้นที่
- ❖ **กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยหน่วยบริการและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) และกลุ่ม PPP Plastic ซึ่งให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาโมเดลความร่วมมือในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การจัดการขยะ และขยะพลาสติกด้วยแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนในพื้นที่เกาะของประเทศไทย กรณีศึกษาพื้นที่เกาะลันตา

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบการให้บริการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ รวมทั้ง ระบบกำกับติดตามการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ให้มีการจัดการอย่างถูกต้อง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมอนามัย** ดำเนินงานภายใต้โครงการยกระดับการจัดการสุขาภิบาล เพื่อสุขอนามัยดี วิธีใหม่ โดยพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายระดับอนุบัญญัติ พัฒนาเทคโนโลยีระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (E - Manifest) พัฒนาขีดความสามารถบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ จัดทำแผนขับเคลื่อนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566-2570) จัดทำคู่มือวิชาการ/แนวทาง/ คำแนะนำ และ บริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อของประเทศในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน โดยกรมอนามัยได้ยกระดับการจัดการสุขาภิบาล โดยการพัฒนาเทคโนโลยีระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) ศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อแบบรวมกลุ่ม ที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับขยะติดเชื้อที่เพิ่มมากขึ้น และลดระยะทางการขนส่งขยะติดเชื้อไปกำจัดในสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่ยังมีไม่เพียงพอ รวมทั้งกำกับดูแลในการควบคุมมาตรฐานคุณภาพอากาศที่ปล่อยจากเตาเผามูลฝอยติดเชื้อมากขึ้น

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมอนามัย** ดำเนินโครงการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพื่อพัฒนาปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับสถานการณ์และประเมินผลสัมฤทธิ์การบังคับใช้กฎหมายด้านการจัดการมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขพัฒนาและขับเคลื่อนการใช้งานระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (E-manifest) ขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการจัดการมูลฝอยในสถานบริการสาธารณสุขและมาตรฐานกิจการให้บริการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพ และขับเคลื่อนและเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาแนวทางการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (4) เร่งรัดและผลักดันให้มีพระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติเพื่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ได้ดำเนินการ (1) จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการศึกษา ยกร่างหรือพิจารณาความเหมาะสมของกฎหมายแล้ว เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศตามมติคณะรัฐมนตรี (2) ปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน โดยกระทรวงสาธารณสุขได้ออกมาตรการในการควบคุมกำกับการขนมูลฝอยติดเชื้อเพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งมูลฝอยติดเชื้อ และกำหนดประเภทมูลฝอยหรือแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้ออื่นที่ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (5) จัดทำระบบฐานข้อมูลการจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้ครอบคลุมทุกแหล่งกำเนิด เพื่อให้มีระบบการติดตาม และเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่ควบคุมกำกับแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมอนามัย** ออกประกาศ เรื่อง แบบบันทึกข้อมูลปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2565 กำหนดแบบบันทึกข้อมูลปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่กำจัดที่แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามตรวจสอบการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้น ให้ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม
- ❖ **กระทรวงสาธารณสุข** ออกประกาศ ดังนี้ (1) หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบเกณฑ์มาตรฐานทางชีวภาพภายหลังการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2565 ปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบเกณฑ์มาตรฐานทางชีวภาพภายหลังการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ (2) มาตรการควบคุมกำกับการขนมูลฝอยติดเชื้อเพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2565 กำหนดมาตรการควบคุมกำกับการขนมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดไปยังสถานที่กำจัดอย่างถูกต้อง และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนรวมทั้งเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ (3) กำหนดประเภทมูลฝอยหรือแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้ออื่นที่ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2565

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานได้ดำเนินงานตามข้อเสนอแนะสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยหน่วยงานออกหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบเกณฑ์มาตรฐานทางชีวภาพภายหลังการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ และออกแบบบันทึกข้อมูลปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามตรวจสอบการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้น ให้ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสถานการณ์มลพิษ ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) **กฎหมายและนโยบาย** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับการจัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก 2561-2573 เพื่อเป็นนโยบาย เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศ ดำเนินงานภายใต้โครงการยกระดับการจัดการสุขภาพ เพื่อสุขอนามัยดี วิถีใหม่ โดยพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายระดับอนุบัญญัติ และ (2) **การบริหารจัดการ** อาทิ โครงการพัฒนาองค์ความรู้ และสื่อสารสร้างความเข้าใจการจัดการขยะที่ต้นทาง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนากลไกการจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน “เปลี่ยนขยะเป็นบุญ” (เมื่อคุณหมุนเวียน) กิจกรรมที่เชิญชวนคนไทยส่งคืนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single - Use Plastics) และวัสดุใช้แล้ว เพื่อนำกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ขับเคลื่อนนโยบาย “Krabi Go Green” เพื่อให้กิจกรรมการพัฒนาของทุกภาคส่วนมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาจังหวัด ไม่ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) ควรพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน การขับเคลื่อนและประเมินผลสัมฤทธิ์การบังคับใช้กฎหมายด้านการจัดการมลพิษยึดถือตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
- 2) ควรขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลระบบบริหารจัดการมลพิษยึดถือของประเทศ (E-manifest)
- 3) ควรขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการจัดการมลพิษในสถานบริการการสาธารณสุขและมาตรฐานกิจการให้บริการเก็บขนและกำจัดมลพิษยึดถือ เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพ
- 4) ควรขับเคลื่อนและเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อบูรณาการความร่วมมือในการจัดการมลพิษยึดถือที่มีประสิทธิภาพ



9) สิ่งแวดล้อมชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ที่รวบรวมได้จาก รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 จำนวน 4 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 4 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 32 โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ
ที่ได้ดำเนินการ
4 ข้อ

หน่วยงาน
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
7 หน่วยงาน

โครงการ
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
32 โครงการ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) จัดทำนโยบายและแผนเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน พื้นที่เฉพาะต่าง ๆ เช่น พื้นที่สีเขียว พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และขับเคลื่อนแผนดังกล่าวให้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม และบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินการ ดังนี้ (1) จัดทำ (ร่าง) แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566-2570 มีกรอบแนวทางการดำเนินการผ่านขั้นตอนหลัก คือ การประมวลผลการดำเนินงานของแผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561-2564 เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566-2570 ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานราชการ/หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจอุตสาหกรรม ภาคองค์กร/ประชาสังคม ภาคเอกชน ภาคการศึกษา (2) ออกประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกัน สงวน บำรุงรักษา และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่มีคุณค่า ให้คงอยู่ได้อย่างสมดุลตามธรรมชาติ และให้ความสมบูรณ์ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่ – จังหวัดลำพูน จังหวัดตาก จังหวัดระยอง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดเพชรบุรี - จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (3) จัดทำกรอบแนวทางการปฏิบัติงานฯ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดตามแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นแนวทางการปฏิบัติงานที่สามารถดำเนินการได้ในระยะกลาง (6-10 ปี) ตามตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแนวทางการขับเคลื่อนฯ สำหรับใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินโครงการรวม 3 โครงการ ได้แก่ (1) จัดวางแผนผังภูมินิเวศเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้สมดุลและยั่งยืน : ภาคกลาง มีเป้าหมายเพื่อจัดวางแผนผังภูมินิเวศในพื้นที่ 6 ภาคของประเทศไทย เพื่อเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่ใช้ในการกำหนดกรอบการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม (2) พัฒนาระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนาต่อยอดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (Management Information System: MIS) ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้สามารถประเมินสถานการณ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อบ่งชี้ระดับความเสี่ยงหรือคุณภาพเชิงพื้นที่ และจัดทำเกณฑ์การประเมินสถานการณ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับบ่งชี้ระดับความเสี่ยงหรือคุณภาพเชิงพื้นที่ที่มีความเหมาะสมและมีศักยภาพสามารถดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้ง จัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และ (3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียว (Thai Green Urban: TGU) ในปี พ.ศ. 2566 ได้ปรับปรุงข้อมูลพื้นที่สีเขียว ไม่น้อยกว่า 500 แห่ง รวมทั้งสำรวจพื้นที่สีเขียวภาคสนามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของพิกัด ประเภท และข้อมูลพื้นที่สีเขียวแต่ละประเภทตามแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ใน 7 จังหวัด แก่ สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา

ชลบุรี ระยอง นนทบุรี และปทุมธานี การปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูล TGU ทำให้ข้อมูลประเภทพื้นที่สีเขียวของเทศบาลสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน

- ❖ **กรุงเทพมหานคร** ดำเนินโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ได้แก่ (1) สวนเทียนทะเลพัฒนาพฤกษาริมย์ เขตบางขุนเทียน สำนักสิ่งแวดล้อมร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน พัฒนาพื้นที่ราชพัสดุซึ่งถือครองโดยกรมพัฒนาที่ดิน พื้นที่ประมาณ 52 ไร่ บริเวณถนนบางขุนเทียนชายทะเล แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน แบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่ออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกพื้นที่ 37 ไร่ สำหรับการก่อสร้างให้เป็นสวนสาธารณะ และที่เหลือเป็นพื้นที่สำหรับการดำเนินการของสถานีพัฒนาที่ดินกรุงเทพมหานคร (2) สวนเบญจกิติ (พื้นที่ส่วนขยายสวนป่าระยะ 2-3) เขตคลองเตย คณะรัฐมนตรีมีมติ เห็นชอบโครงการจัดสร้างสวนป่า "เบญจกิติ" ต่อจากส่วนที่ 1 ที่เป็นสวนน้ำ และให้ย้ายโรงงานยาสูบทั้งหมดไปอยู่ในส่วนภูมิภาคและให้พัฒนาพื้นที่เดิมของโรงงานยาสูบเนื้อที่ 450 ไร่ เป็นสวนสาธารณะ (3) ปลูกต้นไม้ล้านต้น สร้างพื้นที่สีเขียวและกำแพงกรองฝุ่นทั่วกรุง เพื่อลดฝุ่น ลดมลพิษและดูดซับคาร์บอน (CO₂) เน้นปลูกในพื้นที่ที่มีกิจกรรมของประชาชนหนาแน่นเพื่อสร้างประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการดักจับมลพิษและฝุ่นก่อนถึงประชาชน ปลูกเพื่อส่งเสริมความหลากหลายของระบบนิเวศ เลือกใช้พันธุ์ไม้ท้องถิ่นปลูกหลากหลายชนิด เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ และ (4) นโยบายสวน 15 นาที ทั่วกรุง พื้นที่สาธารณะที่ทำกิจกรรมได้ กระจายตัวครอบคลุมพื้นที่ สามารถเดินในระยะทาง 800 เมตร หรือ 10-15 นาที ประชาชนสามารถเข้าถึงพื้นที่พักผ่อนใกล้บ้าน โดยใช้พื้นที่ขนาดเล็ก เป็นพื้นที่ของทั้งราชการและเอกชน พื้นที่รอการพัฒนา รวมถึงการเปิดให้ประชาชนร่วมเสนอพื้นที่ที่มีศักยภาพพัฒนา โดยอาศัยกลไกทางภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจูงใจให้เอกชนมอบที่ดินให้กรุงเทพมหานคร พัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียววงเวียนภาษี ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่สาธารณะบนที่ดินเอกชน ผ่านมาตรการลดหย่อนภาษีจากการสร้างสาธารณะประโยชน์

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

- ❖ การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- ❖ กรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) บังคับใช้และติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเรือน หมู่บ้านจัดสรร และอาคารทุกประเภท ให้มีการจัดการน้ำเสียเบื้องต้นที่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณความสกปรกก่อนระบายน้ำทิ้งลงแหล่งน้ำ รวมถึงมาตรการจูงใจสำหรับผู้ที่ยกก่อนกฎหมายบังคับใช้ โดยเฉพาะที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤตคลองสายหลัก และพื้นที่ชายหาดท่องเที่ยว

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** เสนอ (ร่าง) มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารต่อคณะทำงานปรับปรุงมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากมลพิษประเภทอาคาร เพื่อปรับปรุงประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบาง

ประเภทและบางขนาด ได้แก่ แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอาคารและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมควบคุมมลพิษ** ดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) ยกระดับคุณภาพน้ำในพื้นที่เกาะช้าง จังหวัดตราด โดยติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดินที่ระบายลงสู่ทะเล การติดตามตรวจสอบการจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ ประเมินคุณภาพชายหาดท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำให้สอดคล้องกับสถานการณ์ มีการจัดการลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการจัดการและการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในพื้นที่ (2) จัดทำแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง เพื่อศึกษาปัญหาด้านคุณภาพน้ำและการจัดการคุณภาพน้ำ การจัดทำแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการจัดการและการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน** ดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย โดยการก่อสร้างบ้านใหม่ของสมาชิกในชุมชนริมคลอง ซึ่งจะต้องรื้อย้ายบ้านเดิมที่รูก่อล่าช้าคลองสาธารณะ ทั้งในคลอง ริมตลิ่ง และบนบกขึ้นมาจัดระเบียบร่วมกันให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายด้านการก่อสร้างอาคาร และด้านสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง จึงนับเป็นการคืนพื้นที่คลองให้กรุงเทพมหานคร สามารถสร้างเขื่อนระบายน้ำได้ มีการบูรณาการงานของหน่วยงาน เพื่อช่วยเหลือดูแลผู้เดือดร้อน และยังเป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมอีกด้วย

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

- ❖ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บังคับใช้การปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเรือน และได้มีการเสนอ (ร่าง) มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร
- ❖ กรมควบคุมมลพิษมีการติดตามตรวจสอบการจัดการน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ แต่เป็นเพียงการดำเนินการในพื้นที่เกาะช้าง จังหวัดตราดเพียงพื้นที่เดียว เห็นควรขยายพื้นที่ดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) สร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ ให้ประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ของการคัดแยกขยะ และลดปริมาณการสร้างขยะผ่านช่องทางที่หลากหลาย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรุงเทพมหานคร** ดำเนินโครงการรักษ้เจ้าพระยา อนุรักษ์ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในชุมชน ศาสนสถาน และสถานประกอบการ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงแรมที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา และคู คลอง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ตระหนักถึง

ความสำคัญและคุณค่าในการดูแลรักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำ คู คลองในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ลดปัญหาน้ำเน่าเสีย รณรงค์ตามโครงการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2565 ร่วมกับสำนักงานเขตและชุมชนที่มีพื้นที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 14 เขต รวม 17 ครั้ง

- ❖ **กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น** จัดทำโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน เพื่อสร้างพฤติกรรมที่ดีในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนตั้งแต่ต้นทาง ที่สามารถกำจัดได้เองภายในครัวเรือน โดยไม่ต้องนำมาทิ้งร่วมกับขยะอื่นๆ ซึ่งเป็นที่มาของการเกิดก๊าซเรือนกระจก ที่ส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศของโลก ประโยชน์ของการจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน ทั้งในเรื่องของการสร้างสารบำรุงดิน การเพิ่มมูลค่าของขยะรีไซเคิล ซึ่งเป็นไปตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ตลอดจนช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาวะแวดล้อมที่ดี โดยใช้แนวทางการคัดแยกขยะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างจิตสำนึกเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทางหรือครัวเรือน และลดผลกระทบต่อสุขภาพด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรุงเทพมหานคร** ได้ดำเนินงาน 6 โครงการ ได้แก่ (1) แยกขวดช่วยหมอ โดยการตั้งจุดรับขวด PET 92 จุด ทั่วกรุงเทพมหานคร เพื่อนำส่งไปผลิตเป็นเส้นใยสำหรับผลิตเป็นชุด PPE ส่งมอบให้บุคลากรทางการแพทย์ (2) ปฏิทินตั้งโต๊ะปีเก่า เราขอ เพื่อรับบริจาคปฏิทินตั้งโต๊ะปีเก่า เพื่อส่งมอบให้มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ นำไปผลิตสื่ออักษรเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา (3) ใช้แอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) ในชื่อ “Envi Hero!!” เพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมประจำเดือน นอกจากนี้ยังมีการมอบรางวัลพิเศษจากการสะสมแต้มสะสมคะแนนในทุกครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม (4) ส่งเสริมการจัดการมูลฝอยที่ต้นทาง โดยจัดกิจกรรมชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) หรือโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) และพัฒนาให้เป็นชุมชน/โรงเรียนต้นแบบในการจัดการมูลฝอยแบบครบวงจร (5) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคัดแยกขยะในพื้นที่สาธารณะ ณ พื้นที่อุทยานเบญจสิริ เขตคลองเตย ด้วยการดำเนินการเชิงวิจัย ออกแบบถังรองรับมูลฝอยแต่ละประเภทให้สอดคล้องต่อพฤติกรรมของประชาชน เพื่อส่งเสริมการคัดแยกมูลฝอย พร้อมดำเนินการจัดการมูลฝอยที่ปลายทางอย่างครบวงจร เพื่อนำทรัพยากรที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนอย่างเป็นประโยชน์และ (6) จัดการพลาสติกและขยะอย่างยั่งยืน โดยสร้างการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม เพื่อลดมูลฝอยพลาสติกทั่วประเทศ
- ❖ **กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น** มีความร่วมมือกับกระทรวงสิ่งแวดล้อม ประเทศญี่ปุ่น โดยบริษัท สถาบันเอ็กซ์ รีเสิร์ช จำกัด เป็นผู้วิจัยโครงการฯ ดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนในปัจจุบัน ศึกษาแนวโน้มของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตลอดจนแปลผลการศึกษาเป็นภาษาไทย เพื่อให้ทราบถึงข้อดีและข้อจำกัด รวมทั้งความท้าทายของการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานในการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน ผ่านกิจกรรมในการคัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (4) ศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว จากการจัดการน้ำเสียชุมชน และขยะทั่วไป เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมอนามัย** จัดทำกฎหมาย 5 ฉบับ ได้แก่ (1) ออกกฎกระทรวงการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. 2563 (2) (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักสูตรและระยะเวลาการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนอย่างปลอดภัย สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ พ.ศ. (3) (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักสูตรและระยะเวลาการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนอย่างปลอดภัย สำหรับผู้ปฏิบัติงาน พ.ศ. (4) (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมการขนมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. และ (5) (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ประเภทยาและเวชภัณฑ์ที่เป็นมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ.
- ❖ **กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น** กำหนดมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยมีนโยบายให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนมีจุดรวบรวมของเสียอันตรายชุมชน และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยรวบรวม/กำจัด หรือนำส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพ เป็นผู้รวบรวมและกำจัด (เจ้าภาพ) ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน สนับสนุนส่งเสริมให้ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการเก็บขนและกำจัดอย่างถูกต้อง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมอนามัย** ดำเนินโครงการศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลกระทบและคาดการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศและการพัฒนาดัชนีสุขภาพอันเนื่องมาจากคุณภาพอากาศของประเทศไทย” เพื่อประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ และพัฒนาดัชนีสุขภาพอันเนื่องมาจากคุณภาพอากาศ (Air Quality Health Index: AQHI) ไปใช้ในการเฝ้าระวังและสื่อสารเตือนภัยด้านสุขภาพจากมลพิษทางอากาศได้ อันจะนำไปสู่การลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจากมลพิษทางอากาศ โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมลพิษทางอากาศ (PM₁₀, PM_{2.5}, NO₂ และ O₃) และการเข้ารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกด้วยโรกระบบทางเดินหายใจและโรกระบบหัวใจและหลอดเลือดซึ่งเป็นกลุ่มโรคที่ไวต่อมลพิษทางอากาศและการเสียชีวิตของประเทศไทยจากทุกกลุ่มโรคที่ไม่ได้เกิดจากอุบัติเหตุของประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองทางสถิติเชื่อมโยงข้อมูลมลพิษทางอากาศเฉลี่ยรายวัน (NO₂, O₃, PM₁₀, PM_{2.5}) ที่เป็นข้อมูลจาก สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย

รวมทั้งข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลผู้ป่วยที่เข้ารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ และโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ตลอดจนข้อมูลผู้เสียชีวิตจากทุกกลุ่มโรค

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น** กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำ “แผนปฏิบัติการจังหวัดสะอาด” เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในการบรรลุเป้าหมาย roadmap ให้กับจังหวัด และส่งเสริมให้เกิดการลดการเกิดขยะมูลฝอยทุกวิถีทาง ตั้งแต่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการลด ละ เลิกการใช้ถุงพลาสติกใช้ครั้งเดียว (Single-use plastics) และรณรงค์ให้ประชาชนหันมาบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกตั้งแต่ต้นทาง สำหรับขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้นได้รณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะพลาสติกและนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด โดยใช้หลักการ 3R : Reduce Reuse Recycle ซึ่งจะช่วยให้อาจลดปริมาณขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังให้ความสำคัญโดยการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะพลาสติกอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับชุมชน เช่น การแปรรูปเป็นพลังงาน การนำขยะพลาสติกเป้าหมายเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และประชาชน เป็นต้น โดยมีการประกวดการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี เพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” และสร้างขวัญกำลังใจ รวมทั้งประกาศเกียรติคุณให้แก่จังหวัดที่มีผลการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนดีเด่น
- ❖ **สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ** ร่วมกับ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ศึกษาและประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อสังคมและเศรษฐกิจไทย เพื่อประมวลความรู้ด้านการจัดการชุดนโยบายและมาตรการในการรับมือวิกฤติโรคระบาดโควิด-19 และโรคระบาดที่อาจจะเกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต โดยได้กำหนดขอบเขตด้านนโยบายสาธารณะออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ นโยบายด้านการแพทย์และสาธารณสุข นโยบายด้านเศรษฐกิจ และนโยบายทางด้านสังคม

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานในการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน ผ่านกิจกรรมในการคัดแยกขยะเพื่อนำไปรีไซเคิล หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสิ่งแวดล้อมชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับจัดทำ (ร่าง) แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566-2570 ออกประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เสนอ (ร่าง) มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร ออกกฎกระทรวงและ (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข และกำหนดมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (2) การบริหารจัดการ อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับวางแผนผังภูมิ

นิเวศ พัฒนาระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนระบบฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียว ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดินที่ระบายลงสู่ทะเล ดำเนินโครงการรักษ้ำเจ้าพระยา รณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในชุมชน ศาสนสถาน และสถานประกอบการ จัดทำโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน เพื่อสร้างพฤติกรรมที่ดีในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนตั้งแต่ต้นทาง ศึกษาผลกระทบและคาดการณ์ผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษ ทางอากาศและการพัฒนาดัชนีสุขภาพอันเนื่องมาจากคุณภาพอากาศของประเทศไทย และ

(3) การสนับสนุน อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับจัดทำกรอบแนวทางปฏิบัติงาน เพิ่มพื้นที่สีเขียวภายใต้แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร จัดทำแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง แยกขวดช่วยหม้อโดยการตั้งจุดรับขวด PET ทั่วกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบปฏิทินตั้งโต๊ะปีเก่าผลิตสื่ออักษรเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา “Envi Hero!!” เพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร จัดกิจกรรมชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) หรือโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคัดแยกขยะในพื้นที่สาธารณะ ณ พื้นที่อุทยานเบญจสิริ เขตคลองเตย จัดการพลาสติกและขยะอย่างยั่งยืน ประเทศญี่ปุ่นให้การสนับสนุนในด้านคำปรึกษา และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในประเทศไทย จัดประกวด “จังหวัดสะอาด” ระดับภาค คัดเลือกเอกชนเพื่อดำเนินการโรงกำจัดขยะระบบปิดหรือกำจัดขยะแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิง RDF หรือผลิตพลังงานไฟฟ้า ศึกษาและประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อสังคมและเศรษฐกิจไทย เพื่อประมวลความรู้ด้านการจัดการชุดนโยบายและมาตรการในการรับมือวิกฤติโรคระบาดโควิด-19 และโรคระบาดที่อาจจะเกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- ๑) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย และการควบคุม กำกับ ดูแลการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
- ๒) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในปัจจุบันคือ ค่าฝุ่น PM_{2.5} ในอากาศซึ่งมีค่าฝุ่นละอองสูง จึงส่งผลให้ค่าฝุ่นละอองสูงเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดในบางช่วงเวลาและบางกิจกรรมในระดับประเทศไม่มีแนวทางการแก้ไขเพื่อลดการกระจายของฝุ่นละอองในอากาศ
- ๓) ควรสนับสนุนทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการ การฝึกอบรม ส่งเสริมประชาชน ชุมชน ในการคัดแยกขยะลดปริมาณขยะ และร่วมสนับสนุนการรับขยะที่คัดแยกแล้ว ทั้งขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดปริมาณขยะ ไม่เป็นภาระของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๔) ควรสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย จัดซื้อรถขยะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มเติม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรถขยะที่เพียงพอ ทดแทนรถขยะที่ชำรุด ทดุดโทรม ให้การบริการเก็บขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๕) ควรเร่งรัดการกำหนดอัตราซื้อไฟฟ้า และอกระเบียบและประกาศรับซื้อไฟฟ้าของโครงการโรงกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าเพิ่มเติม



10) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 มีจำนวน 4 ข้อ มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 4 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 34 โครงการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ
ที่ได้ดำเนินการ
4 ข้อ

หน่วยงาน
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
6 หน่วยงาน

โครงการ
ที่ดำเนินการ
ตามข้อเสนอแนะ
34 โครงการ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) บูรณาการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรมกับหน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งสถาบัน การศึกษาทุกระดับในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า พ.ศ. 2564 (ปรับปรุงเพิ่มเติม พ.ศ. 2546) โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่ารายเมือง เพื่อเป็นกลไกในการบริหารจัดการระดับพื้นที่ และในปี พ.ศ. 2564 ได้ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าเพิ่มเติม 3 เมือง ได้แก่ เมืองเก่าอุทัยธานี เมืองเก่าตรัง และเมืองเก่าฉะเชิงเทรา โดยมีเมืองเก่าที่ได้รับการประกาศรวม 36 เมือง
- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** จัดทำข้อวิเคราะห์แผนแม่บทและผังแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่านครศรีธรรมราช โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) นครศรีธรรมราช

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** การขับเคลื่อนผังและแผนการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติน้ำตกธารารักษ์ บ้านเจดีย์โคะ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2564 - 2568) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการดำเนินงานในการรักษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติน้ำตกธารารักษ์ให้ได้รับการฟื้นฟู ดูแล รักษา และอนุรักษ์ไว้เป็นฐานทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) ดำเนินงานโครงการ ได้แก่ (1) ทสจ.ราชบุรี ดำเนินงาน 2 โครงการ คือ 1) ขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าราชบุรี ร่วมกับ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เพื่อเป็นการเสนอแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าราชบุรี เสนอต่อคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า 2) พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ร่วมกับ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** เพื่อสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และเสริมสร้างแนวร่วมภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยกกระตือรือร้นมีส่วนร่วมของเครือข่าย ทสม. และพัฒนาเครื่องมือและกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) ทสจ.นครพนม ร่วมกับ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** จัดกิจกรรมคัดเลือกคณะกรรมการเครือข่าย ทสม. ในจังหวัด เพื่อพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และจัดทำฐานข้อมูลจำนวนสมาชิก ทสม. ของจังหวัด ให้ครอบคลุมทุกอำเภอ เป็นปัจจุบัน และครบถ้วนสมบูรณ์
- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินงาน 4 โครงการ ได้แก่ (1) การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนกรอบและแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เพื่อปกป้องฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน อนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟูให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (2) การปรับปรุงฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เพื่อปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ให้มีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ (3) การดำเนินงานของเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ตามแผนขับเคลื่อนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมที่เป็นเครือข่ายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม รวม 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) และ (4) ขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าระดับจังหวัด ระยะ 2 จัดทำกรอบแนวทางการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่า

- ❖ **กรมทรัพยากรธรณี** ดำเนินงาน 2 โครงการ ได้แก่ (1) พัฒนาและส่งเสริมแหล่งมรดกธรณีและอุทยานธรณี อยู่ระหว่างการสำรวจศึกษาแหล่งมรดกธรณี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่แหล่งมรดกธรณี และสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานธรณีแก่หน่วยงานภายนอก ในพื้นที่อุทยานธรณี และพื้นที่ศักยภาพอุทยานธรณี รวมถึงสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเอกสารประกอบการสมัครอุทยานธรณีโลกของยูเนสโกในพื้นที่อุทยานธรณีขอนแก่น และ (2) แหล่งมรดกธรณีประเภทถ้ำได้รับการสำรวจ ศึกษาและจัดทำข้อมูลแหล่งมรดกธรณีประเภทถ้ำเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการในพื้นที่ระบบถ้ำอย่างยั่งยืน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการบูรณาการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรม สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) กระตุ้นให้ประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่แหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมได้ทราบถึงความเป็นมาและความสำคัญของแหล่งนั้นๆ ให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของ เชื่อมโยงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเข้าด้วยกัน ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงง่าย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรมาตรฐาน ทสม. โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้พัฒนาเครือข่าย ทสม. เพื่อสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และเสริมสร้างแนวร่วมภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน รวมทั้งยกระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่าย
- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินงาน 3 โครงการ ได้แก่ (1) ศึกษาและจัดทำมาตรการการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า (กรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า) เพื่อศึกษามาตรการ และเสนอแนะมาตรการการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ (2) จัดทำระบบฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอันควรถูกอนุรักษ์ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมให้เป็นคลังข้อมูล สามารถเรียกข้อมูลเชิงพื้นที่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเงื่อนไขตามที่กำหนดผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ (3) ดำเนินการส่งเสริมและผลักดันการพัฒนาการดำเนินงานในลักษณะบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ (e-Service) และการดำเนินงานในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอันควรถูกอนุรักษ์ทั่วประเทศ ในรูปแบบของเว็บแอปพลิเคชัน <http://culturalenvi.onep.go.th/>

- ❖ **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์โดยใช้หลักการโครงการมนุษย์และชีวมณฑล ในประเทศไทย พื้นที่สงวนชีวมณฑลดอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่สงวนชีวมณฑลแม่สา-คอกม้า จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่สงวนชีวมณฑลป่าสักห้วยทาก จังหวัดลำปาง เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่สงวนชีวมณฑลในทุกระดับ ส่งเสริมการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ ส่งเสริมการบูรณาการกิจกรรมระหว่างหน่วยงาน โดยความร่วมมือกับมูลนิธิสืบนาคะเสถียร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว อำเภอเชียงดาว กรมการปกครอง และภาคีเรารักดอยหลวงเชียงดาว
- ❖ **กรมศิลปากร** ดำเนินงาน 3 โครงการ ได้แก่ (1) อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) โดยฝึกอบรมให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกด้านการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม แก่ อส.มศ. และบุคคลทั่วไป (2) การดูแลทรัพย์สินทางศิลปวัฒนธรรมของชาติของพระสังฆาธิการ เพื่อให้พระสงฆ์และฆราวาสในวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ได้รับทราบ และเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติร่วมกับทางราชการตามแนวทางที่ถูกต้อง มีการจัดทำบัญชีโบราณวัตถุ การจัดทำประวัติ การจัดแสดง รวมทั้งการทูลำบู่บำรุงที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นวัดตัวอย่างที่ดีแก่วัดอื่น ๆ และ (3) จัดกิจกรรมรณรงค์ดูแลรักษามรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติเนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทยเพื่อเสริมสร้างความรู้ให้การอนุรักษ์และดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติเบื้องต้นแก่ประชาชนในแหล่งชุมชน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานมีการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมมากขึ้น ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ รวมถึงการพัฒนาระบบบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ (e-Service) ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น ส่วนกรมศิลปากรมีการกระตุ้นให้ประชาชนทราบเช่นเดียวกัน แต่ยังคงขาดการเชื่อมโยงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน รวมถึงความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชน และเพื่อการท่องเที่ยว

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ดำเนินงาน 4 โครงการ ได้แก่ (1) จัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรมรายประเภทในพื้นที่ภาคเหนือ (ตอนล่าง) ภายใต้โครงการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมินิเวศ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการสงวนรักษา อนุรักษ์ฟื้นฟู ระบบนิเวศแหล่งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ตลอดจนวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนพื้นฐานสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน สนับสนุนการบริหารจัดการพื้นที่ตามศักยภาพของภูมินิเวศ เน้นการเป็นเมืองน่าอยู่ แหล่งศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่า

- (2) ออกมาตรการสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ มีมติให้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดขับเคลื่อนการดำเนินการตามมาตรการจูงใจหรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ สำหรับเจ้าของที่ดิน และเจ้าของอาคารในพื้นที่ขอบเขตเมืองเก่า
- (3) จัดทำมาตรการสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย คือ กรุงรัตนโกสินทร์ (ขยายพื้นที่จากเดิม 3 บริเวณเป็น 4 บริเวณ และเมืองเก่าที่ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าแล้ว 36 เมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า และเสนอแนะมาตรการสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า และ (4) ดำเนินโครงการจัดทำผังภูมิวิเวศแหล่งธรรมชาติประเภทโป่งพูนร้อน ในพื้นที่ภาคเหนือ (ตอนล่าง) สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งธรรมชาติตามศักยภาพภูมิวิเวศ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และพัฒนา ยกย่องระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนไปพร้อมกับความสามารถสนับสนุนในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่และประเทศได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ และมีความหลากหลายของพื้นที่ดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (4) ส่งเสริมให้มีการจัดการท่องเที่ยวตามแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าและความสวยงามของสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกับอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองอื่น ๆ ได้แก่ (1) จัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อสนับสนุนงานโครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง (2) รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยส่งเสริมและพัฒนาป่าในเมืองเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรอุทยานแห่งชาติทางทะเล (3) จัดการพื้นที่คุ้มครองที่เป็นมรดกโลกมรดกแห่งอาเซียนและพื้นที่คุ้มครองข้ามพรมแดนระหว่างประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานระยะที่ 2 (4) เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ (5) พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยพัฒนาสวนรุกขชาติไม้เมืองหนาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านสัตว์ป่า และพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ภูฝอยลม 60 พรรษามหาราชนิให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมศิลปากร** ดำเนินงานรวม 3 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลก ดูแลรักษาพื้นที่แหล่งมรดกวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นสถานที่ปลอดมลพิษและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกหน่วยงานต้องร่วมมือในการดำเนินการ โดยกรมศิลปากรได้สร้างการรับรู้และสร้างความตระหนักรู้ให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ให้ผู้มาเยี่ยมชมได้มีส่วนร่วมในการช่วยดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ (2) โครงการอนุรักษ์และพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ 11 แห่ง ดูแลรักษา อนุรักษ์และพัฒนา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และ (3) โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั่วประเทศ จำนวน 42 แห่ง ได้รับการดูแลรักษา พัฒนา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาติ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับ (1) **กฎหมายและนโยบาย** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับ ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า จัดทำข้อวิเคราะห์แผนแม่บทและผังแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่านครศรีธรรมราช (2) **การบริหารจัดการ** อาทิ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนผังและแผนการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติน้ำตกธารารักษ์ บ้านเจดีย์โคะ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกับอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองอื่น ๆ จัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อสนับสนุนงานโครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยส่งเสริมและพัฒนาป่าในเมืองเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรอุทยานแห่งชาติทางทะเล จัดการพื้นที่คุ้มครองที่เป็นมรดกโลกมรดกแห่งอาเซียนและพื้นที่คุ้มครองข้ามพรมแดนระหว่างประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐาน ระยะที่ 2 เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยพัฒนาสวนรุกขชาติไม้เมืองหนาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านสัตว์ป่า และพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ภูฝอยลม 60 พรรชามหาราชินีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และ (3) **การสนับสนุน** อาทิ โครงการที่เกี่ยวข้องกับขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าราชบุรี การติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนกรอบและแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม บึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ การปรับปรุงฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม การดำเนินงานของเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม รวม 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าระดับจังหวัด ระยะ 2 พัฒนาและ

ส่งเสริมแหล่งมรดกธรณีและอุทยานธรณี จัดทำข้อมูลแหล่งมรดกธรณีประเภท้ำเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการในพื้นที่ระบบถ้ำอย่างยั่งยืน การดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาและจัดทำมาตรการการสร้างแรงจูงใจ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า จัดทำระบบฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอันควรอนุรักษ์ทั่วประเทศ ดำเนินการส่งเสริมและผลักดันการพัฒนาการดำเนินงานในลักษณะบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ (e-Service) ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์โดยใช้หลักการโครงการมนุษย์และชีวมณฑล ในประเทศไทย อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสมศ.) การดูแลทรัพย์สินทางศิลปวัฒนธรรมของชาติของพระสังฆาธิการ จัดกิจกรรมรณรงค์ดูแลรักษามรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติเนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย จัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งศิลปกรรมรายประเภทในพื้นที่ภาคเหนือ (ตอนล่าง) ออกมาตรการสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า จัดทำมาตรการสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ดำเนินโครงการจัดทำผังภูมินิเวศแหล่งธรรมชาติประเภทโป่งพูนร้อน ในพื้นที่ภาคเหนือ (ตอนล่าง) โครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลก โครงการอนุรักษ์และพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- 1) การขยายตัวของเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของเมือง ส่งผลให้กายภาพของเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมโดยรอบแหล่งศิลปกรรมในเกือบทุกพื้นที่ในประเทศไทย ทำให้เกิดการรุกราน คุกคาม บั่นทอน และทำลายความสวยงามและความสง่างามของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม คุณค่าทางด้านทัศนียภาพ และการบุกรุกทำลายแหล่งศิลปกรรม
- 2) ควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) รวมถึงข้อจำกัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปกรรม เพื่อให้พื้นที่แหล่งฯ ดังกล่าว ยังคงคุณค่า งดงาม ก่อให้เกิดความยั่งยืนเป็นสำคัญ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่น



11) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ ที่รวบรวมได้จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 จำนวน 3 ข้อ มีการดำเนินการ

ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว จำนวน 3 ข้อ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 หน่วยงาน ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ จำนวน 29 โครงการ ดังนี้



ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (1) สร้างแรงจูงใจในการลดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับคาร์บอนเครดิตและพัฒนาแพลตฟอร์ม สำหรับการซื้อขาย แลกเปลี่ยนก๊าซเรือนกระจกที่มีมาตรฐานและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการ ดังนี้ (1) จัดทำ (ร่าง) แนวทางและกลไกการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิต การใช้คาร์บอนเครดิตเพื่อวัตถุประสงค์ภายในประเทศ และระหว่างประเทศ (2) ออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของภาคการเงินและภาคธุรกิจ อาทิ มาตรการส่งเสริมการปรับปรุงประสิทธิภาพและมาตรการส่งเสริมการลงทุนเศรษฐกิจฐานราก และ (3) ขับเคลื่อนการพัฒนาที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำและยั่งยืนของภาคเอกชน ใน 7 สาขา ได้แก่ อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมคมนาคมขนส่ง อุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมซีเมนต์ อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ และเครื่องทำความเย็น โดยให้ภาครัฐกำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมาย รวมทั้งกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อให้ภาคเอกชนได้กำหนดนโยบายการดำเนินธุรกิจและทิศทางการลงทุนที่สอดคล้อง

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินโครงการรวม 7 โครงการ ได้แก่ (1) พัฒนากิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกระดับเมือง โดยใช้กลไกตลาดเป็นแรงจูงใจ ใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น และกระบี่ ทั้งนี้ ได้มีการประเมินศักยภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะลดได้ ณ พ.ศ. 2566 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี แพร่ ขอนแก่น และกระบี่ (2) ส่งเสริมให้

อุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกลดก๊าซเรือนกระจกภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อเคลื่อนการดำเนินงานโดยส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมเกิดต้นแบบของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy Model) (3) นำร่องระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจของประเทศไทย เพื่อช่วยส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ EEC กระตุ้นให้เกิดอุปสงค์คาร์บอนเครดิตจากโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจในประเทศไทย ลดความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนส่งเสริมการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้ในระยะยาวในเวทีอาเซียนและเวทีโลก และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุนในเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (4) ขับเคลื่อนสู่ Net Zero EEC เพื่อสนับสนุนการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ภายใต้แผนงานบูรณาการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อสนับสนุนให้พื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีข้อมูลก๊าซเรือนกระจกที่ปรับปรุงให้ทันสมัย จัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตลาดซื้อขายคาร์บอนเครดิตและระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (5) ลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย หรือ T-VER เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขึ้นทะเบียนโครงการ/กิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก ให้การรับรองปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ (คาร์บอนเครดิต) และส่งเสริมการมีส่วนร่วมลดก๊าซเรือนกระจกของทุกภาคส่วน (6) ส่งเสริมกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจกส่งเสริมให้เกิดการซื้อขายคาร์บอนเครดิต กระตุ้นให้ตลาดคาร์บอนภายในประเทศมีสภาพคล่องและขยายตัวเพิ่มขึ้น รวมทั้งช่วยสนับสนุนให้เกิดโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภายในประเทศมากยิ่งขึ้น และเผยแพร่ความรู้และให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ของตลาดคาร์บอน ราคาคาร์บอนเครดิต รวมถึงการเผยแพร่กลไกตลาดรูปแบบใหม่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้พัฒนาโครงการของไทยได้มีโอกาสเจรจาทางธุรกิจกับผู้ที่เกี่ยวข้องในตลาดทั้งในและต่างประเทศ และ (7) เสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) เพื่อพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เน้นการพัฒนาทักษะ upskill/reskill ซึ่งมุ่งเน้นนำไปสู่การปฏิบัติจริง (Result Based) เพื่อพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการลดก๊าซเรือนกระจกและมุ่งสู่การเป็น Carbon Neutrality และรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้กับภาคส่วนไทย และสร้างเครือข่ายองค์ความรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งเชิงบวกและลบจากการดำเนินมาตรการตามแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจก ภายใต้ยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศ (Thailand's Long-Term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy: LT-LEDS) และระบุช่องว่างหรือข้อจำกัดของการดำเนินมาตรการตามแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจกภายใต้ยุทธศาสตร์ระยะยาวฯ รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนเป็นข้อมูล

ประกอบการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำข้อเสนอการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (NDC) ในฉบับต่อไป

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** มีความร่วมมือดำเนินโครงการ ดังนี้ (1) ไทย - เยอรมัน ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Thai-German Climate Programme: TGCP) มีการดำเนินงานใน 5 สาขาหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายในภาพรวม 2) พลังงาน 3) การจัดการของเสียและน้ำเสีย 4) เกษตร และ 5) การจัดการน้ำ รวมถึงการเงินเพื่อสภาพภูมิอากาศผ่านกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (GCF) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย และ (2) กรอบ New phase IKI interface project ของแผนงานการปกป้องสภาพภูมิอากาศระดับสากล (International Climate Initiative: IKI) กระทรวงสิ่งแวดล้อม คุ่มครองธรรมชาติและความปลอดภัยทางปรมาณู สหพันธ์รัฐเยอรมนี (The German Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety: BMU) ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมี สผ. ร่วมกับ GIZ ประจำประเทศไทย เป็นหน่วยปฏิบัติงานของโครงการฯ เพื่อขับเคลื่อนและเสริมนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับความหลากหลายทางชีวภาพกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บูรณาการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เสริมสร้างบทบาทการทำงานร่วมระหว่างของประเทศในระดับนานาชาติในการเพิ่มองค์ความรู้ในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับความหลากหลายทางชีวภาพ

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานโครงการที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (2) ผลักดันการส่งเสริมให้เกิดการลดก๊าซเรือนกระจกภาคป่าไม้ จากการปลูกป่าและเพิ่มพื้นที่สีเขียวของพื้นที่ของรัฐและเอกชน และสามารถนำคาร์บอนเครดิตมาใช้ประโยชน์ต่อไป

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** จัดทำมาตรการส่งเสริมการปลูกและบำรุงรักษาป่าสำหรับองค์กรหรือบุคคลภายนอก ผลักดันให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมปลูกและฟื้นฟูป่า เพิ่มพื้นที่สีเขียวของประเทศ ให้เป็นไปตามเป้าหมายนโยบายป่าไม้แห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งเป็นการเพิ่มพื้นที่ดูดซับก๊าซเรือนกระจกของประเทศด้วย

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **กรมป่าไม้** ดำเนินโครงการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ เพื่อทำให้พื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู สร้างงานและกระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่น และลดความสูญเสียของชีวิตและทรัพย์สินจากปัญหาน้ำท่วม โดยจะดำเนินการในพื้นที่บริเวณต้นน้ำลำธารและพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย (น้ำท่วม, ดินถล่ม) ที่อยู่ในป่า ดังนี้ 1) ป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 2) ป่าสงวนแห่งชาติและป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และ 3) ป่าถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานโครงการที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่กำหนดให้จัดทำโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางและกลไกการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิต ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการดำเนินการสร้างแรงจูงใจให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มแหล่งดูดซับคาร์บอน อันจะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนได้ภายในปี ค.ศ. 2050 ผ่านการขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยใช้กลไกตลาดคาร์บอนในการลดก๊าซเรือนกระจก และเป็นแนวทางกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิตของประเทศ และผลักดันให้มีกิจกรรมการลดก๊าซเรือนกระจกภาคป่าไม้ให้มากขึ้น โดยมีการศึกษาวิจัย และประเมินผลจากการปลูกป่าในทุกประเภท เพื่อใช้ในการวางแผนเชิงพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ กำหนดให้ (3) ออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของเมือง กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนพัฒนาเมืองให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของเมือง และรองรับความไม่แน่นอนของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่ พ.ศ. 2564-2570 เพื่อให้จังหวัด อ่างเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 และสอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงภัยของพื้นที่ โดยมีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่ ประกอบด้วย 1) แผนสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต พ.ศ. 2564-2570 2) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2564-2570 3) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ พ.ศ. 2564-2570 และ 4) แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2564-2570

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ

- ❖ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้ดำเนินโครงการเปลี่ยนรถโดยสารประจำทางสาธารณะของภาคเอกชนเป็นรถโดยสารประจำทางไฟฟ้า (รถร่วมบริการ) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (SHIFT Program Activity: “Operation of e-buses on privately owned, scheduled public bus routes in the Bangkok Metropolitan area by Energy Absolute”) โดยส่งผลให้เกิดการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากแหล่งกำเนิดหรือเพิ่มแหล่งกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในส่วนเพิ่มเติมจากการดำเนินงานตามแผนการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศรวมทั้งเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานในภาคขนส่ง ซึ่งสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจก เพื่อบรรลุตามเป้าหมายของประเทศในส่วนเพิ่มเติม

- ❖ **กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ดำเนินโครงการรวม 5 โครงการ ได้แก่ (1) จัดการอุทกภัย โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community – Based Flood Management : CBFM) โดยดำเนินการฝึกอบรมให้กับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัคร และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยและดินโคลนถล่มบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำติดริมแม่น้ำสายหลัก/สายรอง (2) เพิ่มศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย โดยดำเนินการฝึกอบรมอาสาสมัครเพื่อสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัยในการทำหน้าที่ประสานงาน ติดตาม เฝ้าระวังเหตุการณ์ ภัยพิบัติ ตรวจสอบสถานการณ์ รายงานเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในพื้นที่จริง ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานแจ้งเตือนภัย และทำหน้าที่ช่วยในการกระจายข่าวการแจ้งเตือนภัยให้มีความรวดเร็ว ครอบคลุมทั่วถึงพื้นที่เสี่ยงภัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย มีข้อมูลข่าวสาร สามารถแจ้งเตือนและอพยพไปสู่ที่ปลอดภัยได้อย่างเป็นระบบครบวงจร (3) จัดตั้งศูนย์เตรียมพร้อมป้องกันภัยประจำชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน/หมู่บ้านสามารถบริหารจัดการสาธารณภัยภายในชุมชนได้อย่างเข้มแข็ง เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากสาธารณภัย โดยความร่วมมือระหว่างจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชน (4) จัดทำแนวทางการฝึกศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด กรณีอุทกภัย ประจำปี พ.ศ. 2565 เพื่อให้จังหวัดใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และ (5) พัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติ (โทรมาตร) เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแจ้งเตือนภัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง โดยการติดตั้งชุดอุปกรณ์โทรมาตร จำนวน 585 แห่ง เพื่อตรวจวัดข้อมูลทางด้านลักษณะอากาศและคุณภาพอากาศ

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

- ❖ **กรมทรัพยากรธรณี** ได้ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ ดังนี้ (1) สำรวจและประเมินพื้นที่เสี่ยงธรณีพิบัติภัยและพื้นที่ปลอดภัย โดยการสำรวจพื้นที่อ่อนไหวต่อการเกิดดินถล่มในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เชียงราย จันทบุรี และพังงา การจัดทำข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน จำนวน 34 ตำบล ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จันทบุรี ชัยภูมิ นครนายก ปราจีนบุรี หนองบัวลำภู สุราษฎร์ธานี สงขลา นราธิวาส ปัตตานี และยะลา และการประเมินภัยพิบัติแผ่นดินไหวระดับจังหวัดในพื้นที่จังหวัดเลย และ (2) การประเมินพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดหลุมยุบทั่วประเทศ จากการประเมินพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดหลุมยุบทั่วประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดหลุมยุบ ทั้งหมด 64 จังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รองรับด้วยหินปูน และเกลือหิน

ข้อคิดเห็นจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

- ❖ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- ❖ ควรพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะระบบการเตือนภัยที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และลดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

สรุปการติดตามการดำเนินงานสาขาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้อง กับ

(1) กฎหมายและนโยบาย อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับจัดทำ (ร่าง) แนวทางและกลไกการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิต ออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของภาคการเงินและภาคธุรกิจ กำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำและยั่งยืนของภาคเอกชน จัดทำมาตรการส่งเสริมการปลูกและบำรุงรักษาป่าสำหรับองค์กรหรือบุคคลภายนอก และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่ พ.ศ. 2564-2570

(2) การบริหารจัดการ อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับพัฒนากิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกระดับเมือง โดยใช้กลไกตลาดเป็นแรงจูงใจ” ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกลดก๊าซเรือนกระจกภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน นำร่องระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจของประเทศไทย ขับเคลื่อนสู่ Net Zero EEC เพื่อสนับสนุนการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย หรือ T-VER ส่งเสริมกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก เสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูปะบบนิเวศ เพื่อทำให้พื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู เปลี่ยนรถโดยสารประจำทางสาธารณะของภาคเอกชนเป็นรถโดยสารประจำทางไฟฟ้า (รถร่วมบริการ) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จัดการอุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community – Based Flood Management : CBFM) เพิ่มศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย จัดตั้งศูนย์เตรียมพร้อมป้องกันภัยประจำชุมชน/หมู่บ้าน จัดทำแนวทางการฝึกศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด กรณีอุทกภัย ประจำปี พ.ศ. 2565 พัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติ (โทรมาตร) เพิ่มเติม และ **(3) การสนับสนุน** อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งเชิงบวกและลบจากการดำเนินมาตรการตามแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจก ภายใต้ยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศ (Thailand’s Long-Term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy: LT-LEDS) ไทย - เยอรมัน ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรอบ New phase IKI interface project ของแผนงานการปกป้องสภาพภูมิอากาศระดับสากล เพื่อขับเคลื่อนและเสริมนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับความหลากหลายทางชีวภาพกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำรวจและประเมินพื้นที่เสี่ยงธรณีพิบัติภัยและพื้นที่ปลอดภัย และการประเมินพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดหลุมยุบทั่วประเทศ

ปัญหาอุปสรรค จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) สิทธิประโยชน์หรือผลตอบแทนให้แก่ผู้พัฒนาโครงการ/กิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกควรได้รับการสนับสนุนให้เพียงพอ รวมถึงการดำเนินโครงการ/กิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกในปัจจุบันยังไม่สามารถดำเนินการได้ในวงกว้าง เนื่องจากยังเป็นการดำเนินงานแบบสมัครใจ

2) ประเทศไทยประกาศเป้าหมายการเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ในปี 2050 และปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net zero emission) ในปี 2065 ปัจจุบันหลายภาคส่วนยังขาดความพร้อมในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามเจตจำนงการลดก๊าซเรือนกระจก

3) กฎ กติกา การค้าระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มนำเรื่องการจัดการก๊าซเรือนกระจก มาเป็นปัจจัยสำคัญในการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ จึงควรมีการศึกษา พัฒนา และหาแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบดังกล่าว

4) การลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย เกิดจากหลายภาคส่วน ดังนั้น ต้องอาศัยการบูรณาการเพื่อร่วมกันดำเนินงาน รวมทั้งการประเมินการลดก๊าซเรือนกระจกในแต่ละมาตรการ ตลอดจนต้องใช้ความรู้เชิงเทคนิคร่วมด้วย

5) การจัดทำรายงานข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปัจจุบันยังเป็นการดำเนินงานแบบสมัครใจ จึงทำให้การรายงานข้อมูลขาดความต่อเนื่อง

6) การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการซื้อขาย ถ้าย้อนคาร์บอนเครดิตในประเทศไทยยังมีข้อจำกัด ควรเร่งรัดให้มีความพร้อม และประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ และเกิดความรู้และความเข้าใจ

บทที่ 4

สรุปผลการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 จำนวนทั้งสิ้น 47 ข้อเสนอแนะ ในบทที่ผ่านมา พบว่า มีหน่วยงานจำนวน 46 แห่ง ที่ต้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว และหลายหน่วยงานได้นำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่กำหนดไว้ไปดำเนินการ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น สนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจหลัก หรือนโยบายและแผนงานหลักของทรัพยากรรายสาขานั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรายงานปัญหาและอุปสรรคของโครงการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยหน่วยงานได้ดำเนินโครงการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ซึ่งเป็นโครงการระยะสั้น และมีหลายโครงการที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2564 - 2566 ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ที่กำหนดไว้ จำนวน 47 ข้อเสนอแนะ โดยดำเนินโครงการทั้งสิ้น 340 โครงการ ผลการติดตามฯ ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการดำเนินการเกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย การบริหารจัดการ และการสนับสนุน โดยมีผลสรุป ดังนี้

1) การดำเนินงานที่สอดคล้องกับกฎหมายและนโยบาย พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการสอดคล้องกับกฎหมายและนโยบาย ตามรายสาขาต่างๆ ดังนี้

1.1) **ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน** ขับเคลื่อนแผนต่าง ๆ ได้แก่ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570 และแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2566-2570)

1.2) **ทรัพยากรแร่** จัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570)

1.3) **พลังงาน** กำหนดระเบียบและมาตรฐานเกี่ยวกับการผลิตการส่งและการจำหน่ายพลังงาน และการเปลี่ยนประเภทของวัตถุดิบหรือวัตถุดิบธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตพลังงาน

1.4) **ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า** จัดทำ (ร่าง) กฎหมายลำดับรองออกตามความในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และ (ร่าง) กฎหมายลำดับรองออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 และแผนการจัดการช้างป่าระดับกลุ่มป่า (พ.ศ. 2563-2572: แผน 10 ปี)

1.5) **ทรัพยากรน้ำ** แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติ การชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ....

1.6) **ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ผลักดันการประกาศพื้นที่และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และประกาศบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้กระทำผิดเพื่อพลิกฟื้นผืนป่า

ชายเลนที่ถูกบุกรุกให้คืนสู่สภาพสมบูรณ์ ในพื้นที่ 24 จังหวัดชายฝั่งทะเล บังคับใช้กฎหมายตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

1.7) **ความหลากหลายทางชีวภาพ** จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนกลไกตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

1.8) **สถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพอากาศ** แนวทางการกำหนดมาตรการด้านภาษีประจำปีสำหรับรถ และส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร **ด้านระดับเสียง** กำหนดมาตรฐานระดับเสียงและวิธีการวัดระดับเสียงของรถยนต์ กำหนดมาตรฐานระดับเสียงของจักรยานยนต์ และสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย **ด้านคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน** โครงการที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสีย สำหรับแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการขอรับบริการบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำเสีย ลงสู่ระบบรวบรวมน้ำเสีย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร **ด้านคุณภาพแหล่งน้ำทะเล** จัดทำและปรับปรุงประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล **ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย** พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายระดับอนุบัญญัติ พัฒนาเทคโนโลยีระบบบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (E - Manifest)

1.9) **สิ่งแวดล้อมชุมชน** จัดทำ (ร่าง) แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2566-2570 ออกประกาศพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการวางแผนผังภูมิวิเวศ

1.10) **สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม** ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า จัดทำข้อวิเคราะห์แผนแม่บทและผังแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่านครศรีธรรมราช

1.11) **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ** ดำเนินการยก (ร่าง) แนวทางและกลไกการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิต ออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของภาคการเงินและภาคธุรกิจ กำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำและยั่งยืนของภาคเอกชน จัดทำมาตรการส่งเสริมการปลูกและบำรุงรักษาป่าสำหรับองค์กรหรือบุคคลภายนอก และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับพื้นที่ พ.ศ. 2564-2570

2) การดำเนินงานที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

2.1) **ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน** ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นการผลิตสินค้าการเกษตรชนิดใหม่ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ภูมิสังคมและตลาด

2.2) **ทรัพยากรแร่** เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนในภาคอุตสาหกรรม กำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเหมือง เพื่อสำรวจ เก็บข้อมูล รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลพื้นที่ศักยภาพแร่ในพื้นที่ทั่วประเทศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ โดยมีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแร่ให้แก่ประชาชนทั่วไป

2.3) **พลังงาน** กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศ ส่งเสริมการลงทุนพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

2.4) **ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า** ดำเนินการป้องกัน และปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ แก้ไขปัญหาช้างป่าและสัตว์ป่าที่สร้างผลกระทบต่อราษฎรนอกพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า

2.5) **ทรัพยากรน้ำ** ปรับปรุงขยายระบบประปา ขยายเขตการวางแนวท่อประปา ย้ายแนวท่อไม่ให้กระทบกับหน่วยงานอื่น ก่อสร้างปรับปรุงระบบประปาและอาคาร จัดตั้งโครงการสถานีตรวจวัดน้ำดิบ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการน้ำประปาที่ได้มาตรฐานและใช้อุปโภคบริโภคอย่างทั่วถึง

2.6) **ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ป้องกันและปราบปรามรองรับแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU) ปฏิบัติการเก็บกู้เครื่องมือประมง ประเภทวนขนาดใหญ่ ที่ตกปภคลุ่มแนวปะการัง ดำเนินการซ่อม สร้าง เสริม การปักไม้ไผ่ชะลอความรุนแรงของคลื่นในชายฝั่งที่เป็นหาดโคลน ก่อสร้างเขื่อนป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

2.7) **ความหลากหลายทางชีวภาพ** จัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีและตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพในภาคการเกษตร ในพื้นที่นาข้าวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนการดำเนินโครงการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในไร่นาเพื่อสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงทางอาหาร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.8) **สถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพอากาศ** การเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและรถโดยสารสาธารณะอื่นๆ ให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ การปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงรถโดยสารที่ใช้เชื้อเพลิงน้ำมันดีเซลเป็นรถที่ใช้เชื้อเพลิงสะอาด B20 แก๊สธรรมชาติ (NGV) **ด้านระดับเสียง** การตรวจวัดควันทันตันท้องถนน เข้มงวดการตรวจสภาพรถ ทั้งรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก **ด้านคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน** ควบคุมการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการน้ำเสียชุมชน การเพิ่มศักยภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน **ด้านคุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่ง** ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดินที่ระบายลงสู่ทะเล **ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย** ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง ชุมชนปลอดขยะมูลฝอย โรงเรียนปลอดขยะมูลฝอย

2.9) **สิ่งแวดล้อมชุมชน** พัฒนาระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.10) **สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม** ขับเคลื่อนผังและแผนการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติน้ำตกธารารักษ์ บ้านเจดีย์โคะ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2.11) **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ** ศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งเชิงบวกและลบจากการดำเนินมาตรการตามแนวทางการลดก๊าซเรือนกระจก ภายใต้ยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศ ปลุกป่าเพื่อฟื้นฟูปะบบนิเวศ เพื่อทำให้พื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู เปลี่ยนรถโดยสารประจำทางสาธารณะของภาคเอกชนเป็นรถ

โดยสารประจำทางไฟฟ้า (รถร่วมบริการ) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จัดการอุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เพิ่มศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย จัดตั้งศูนย์เตรียมพร้อมป้องกันภัยประจำชุมชน/หมู่บ้าน จัดทำแนวทางการฝึกศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด กรณีอุทกภัย ประจำปี พ.ศ. 2565 พัฒนาระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติ (โทรมาตร) เพิ่มเติม

3) การดำเนินงานที่สนับสนุนข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ของหน่วยงานต่าง ๆ มีดังนี้

3.1) **ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน** จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงพื้นที่เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรมเปลี่ยนแปลง และฐานข้อมูลการโต้ตอบกับผู้รับบริการอัตโนมัติด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การนำเข้าข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดินของรัฐบาลดิจิทัล ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม

3.2) **ทรัพยากรแร่** EIA Monitoring Award เพื่อคัดเลือกและมอบรางวัลแก่สถานประกอบการที่มีการปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3.3) **พลังงาน** สนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SME) ที่มีความต้องการเปลี่ยนการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลมาเป็นเชื้อเพลิงจากพลังงานทดแทนในการปรับปรุงระบบผลิตพลังงานภายในโรงงาน ศึกษาผลกระทบการส่งเสริมยานยนต์ทางเลือกและการอนุรักษ์พลังงานภาคขนส่งในประเทศไทยต่อการส่งเสริมเชื้อเพลิงชีวภาพในเชิงปริมาณและนโยบายทั้งในและต่างประเทศ

3.4) **ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า** กิจกรรมงานสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ดำเนินการสร้างป่า เสนอระบบทดแทนการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยวด้วยการปลูกไม้ยืนต้นแบบผสมผสานทดแทน เพาะพันธุ์และปล่อยสัตว์ป่าชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์คืนสู่ธรรมชาติ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่กับชุมชน จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วในการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าอื่น ๆ

3.5) **ทรัพยากรน้ำ** ขับเคลื่อนการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อความมั่นคงระดับชุมชน พัฒนาน้ำบาดาลขนาดใหญ่ริมแม่น้ำ พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคขนาดใหญ่ พัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ

3.6) **ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงที่มีผลกระทบต่อพะยูนเพื่อลดสาเหตุการตายของพะยูนที่เกิดจากการติดเครื่องมือของชาวประมง สนับสนุนเศรษฐกิจสีน้ำเงินของอ่าวไทยผ่านวิธีการเข้าถึงเชิงนิเวศวิทยาด้านการประมง ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง จัดทำฐานข้อมูลเกาะในเขตน่านน้ำทะเลไทย ฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน โดยการจัดทำขอบเขตเกาะและจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะ

3.7) **ความหลากหลายทางชีวภาพ** พัฒนาระบบคลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ให้เป็นศูนย์ข้อมูลกลางด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ จัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพจัดการพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ: การพัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์นกอพยพและใช้ประโยชน์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกอพยพอย่างยั่งยืน ในพื้นที่

เครือข่ายนกอพยพปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่ คลังข้อมูลด้านพันธุกรรมของพืชป่าชายเลนที่อยู่ใน IUCN Red list 15 ชนิด

3.8) **สถานการณ์มลพิษ ด้านคุณภาพอากาศ** รับรองมาตรฐานคุณภาพบริการขนส่งด้วยรถบรรทุก (Q Mark) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการให้บริการด้านการขนส่งของผู้ประกอบการ อบรมการพัฒนาาระบบขนส่งสีเขียว Green Logistic **ด้านระดับเสียง** ให้คำแนะนำทางวิชาการ เรื่อง เกณฑ์ระดับเสียงที่เหมาะสม ประชาสัมพันธ์การใช้เสียงในพื้นที่ชุมชน เข้มงวดการกำกับดูแลการดำเนินงานของสถานตรวจสภาพการตรวจสภาพรถ (VICC) **ด้านคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน** สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรของรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานในการจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียแบบบูรณาการ **ด้านคุณภาพแหล่งน้ำทะเลชายฝั่ง** รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประจำปีที่เกิดขึ้น ศึกษาวิจัยไมโครพลาสติกในน้ำทะเลครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามันรวม 33 พื้นที่ **ด้านขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ และสารอันตราย** ดำเนินโครงการอาหารปันสุข รับผิดชอบต่อพลาสติกกลับเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

3.9) **สาขาสิ่งแวดล้อมชุมชน** จัดทำกรอบแนวทางปฏิบัติงาน เพิ่มพื้นที่สีเขียวภายใต้แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร จัดทำแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในประเทศไทย จัดประกวด “จังหวัดสะอาด” ระดับภาค คัดเลือกเอกชนเพื่อดำเนินการโรงกำจัดขยะระบบปิดหรือกำจัดขยะแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิง RDF หรือผลิตพลังงานไฟฟ้า ระบบฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียว

3.10) **สาขาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม** ขับเคลื่อนการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าราชบุรี ติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนรอบและแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม บึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ปรับปรุงฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม รวม 76 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) พัฒนาและเพิ่มศักยภาพการบริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

3.11) **สาขาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ** พัฒนากิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกระดับเมือง โดยใช้กลไกตลาดเป็นแรงจูงใจ” ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกลดก๊าซเรือนกระจกภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน นำร่องระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจของประเทศไทย ขับเคลื่อนสู่ Net Zero EEC เพื่อสนับสนุนการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย หรือ T-VER ส่งเสริมกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก เสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และสำรวจและประเมินพื้นที่เสี่ยงธรณีพิบัติภัยและพื้นที่ปลอดภัย และการประเมินพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดหลุมยุบทั่วประเทศ

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขจากการดำเนินโครงการและกิจกรรมตามข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานต่างๆ ที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ยังคงมีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และบางโครงการหรือกิจกรรมได้เสนอแนวทางการแก้ไขในระยะต่อไป ดังนี้

1. เกษตรกรมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ไม่เพียงพอ และไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ได้ครบถ้วน จึงควรพัฒนาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้อง และสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ได้อย่างครบถ้วน รวมถึงสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร

2. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยจากภาครัฐเพื่อนำเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือนวัตกรรมมาช่วยผลิตและพัฒนาทรัพยากรแร่ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่ายังมีค่อนข้างน้อย จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย ตั้งแต่ต้นทาง หรือจัดหาทรัพยากรแร่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทรัพยากรน้อยและใช้อย่างคุ้มค่า ทั้งในขั้นตอนการผลิต ขนส่ง ใช้งาน และเรียกคืนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รวมถึงการเพิ่มความรับผิดชอบต่อให้แก่ผู้ผลิต (EPR) มีส่วนรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของตนเอง เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่สูงสุด

3. การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล มีความเห็นของนักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่งมีความแตกต่างกัน ทำให้ไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน จึงทำให้การแก้ไขปัญหาเกิดความล่าช้า เห็นควรจะศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ทั้งในพื้นที่ที่ต้องการแก้ไขปัญหาและพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบ ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน รวมถึงการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

4. การจัดเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ชนิดพรรณไม้ พันธุ์สัตว์ และจุลินทรีย์ ไม่มีมาตรฐานข้อมูลกลาง และมีการจัดเก็บข้อมูลตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ ควรมีการหารือร่วมกันของผู้จัดทำระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงรูปแบบ หรือแพลตฟอร์ม (Platform) ที่เป็นสากล เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การเข้าถึงข้อมูลของบุคคลทั่วไปได้ง่าย และมีความปลอดภัยสูง

5. การเผาเศษวัสดุทางการเกษตร การใช้รถยนต์ที่ปล่อยควันดำ และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดฝุ่นควัน ทำให้ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) มีค่าสูงเกินมาตรฐาน จึงควรนำมาตรการสร้างแรงจูงใจ ลดการเผาในที่โล่ง การปล่อยมลพิษ การลักลอบเผา และการดับไฟฟ้า ใช้ร่วมกับการประชาสัมพันธ์รณรงค์เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศ ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจในการลดการเผา และหันมาใช้ประโยชน์จากวัสดุทางการเกษตร

6. ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ ขยะพลาสติก และพลาสติกทะเลเพิ่มขึ้น รวมถึงมีการกำจัดไม่ถูกวิธี ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน

เกี่ยวกับการคัดแยก และลดการเกิดมูลฝอยติดเชื้อ และขยะพลาสติก รวมถึงป้องกันพลาสติกลงสู่ทะเล เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการร่วมมือกับภาคเอกชนในการเรียกคืนวัสดุ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ซ้ำ และมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การบูรณาการ บันทึกลง และทำลายความสวยงามและความสง่างามของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม รวมถึงคุณค่าทางด้านทัศนียภาพ เกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ที่อยู่โดยรอบแหล่งศิลปกรรมให้รับทราบขอบเขตของพื้นที่ที่ชัดเจน และเห็นคุณค่าและความสำคัญของแหล่งศิลปกรรม รวมถึงการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมแก่ชุมชนท้องถิ่นในการดูแลและอนุรักษ์แหล่งศิลปกรรม

8. การศึกษาวิจัยเพื่อรองรับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ยังมีค่อนข้างจำกัด ควรศึกษาวิจัยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่มีระเบียบและข้อบังคับด้านการกำหนดราคาคาร์บอนในการส่งสินค้าข้ามแดน เพื่อลดข้อจำกัดด้านการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และมีการวิเคราะห์ความสมบูรณ์และครบถ้วนในการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

ควรเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน ในการวางผังเมืองของประเทศ เพื่อนำกฎหมายมาบังคับใช้ในการใช้ที่ดินของประชาชน อันจะทำให้การดูแลรักษาและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทรัพยากรแร่

2.1 ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการด้านเหมืองแร่ประกอบการด้วยหลักบรรษัทภิบาล มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนโดยรอบ ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การอยู่ ร่วมกันของเหมืองแร่กับชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และติดตามเฝ้าระวังผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนจากการทำเหมืองแร่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันมลพิษที่อาจเกิดขึ้นจากการตั้งถิ่นฐานของประชาชนที่อยู่ใกล้แหล่งกำเนิดมลพิษ

3. พลังงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้พลังงานทดแทนเพียงบางชนิด และหน่วยงานควรส่งเสริมการเพิ่มทางเลือกในการใช้พลังงานทดแทนที่หลากหลายและมีสัดส่วนให้มากขึ้น

4. ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสำรวจข้อมูล และศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเป็นประจำและต่อเนื่องเพื่อให้ได้รับข้อมูลและมีฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

5. ทรัพยากรน้ำ

5.1 ควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านการใช้ทรัพยากรน้ำทั้งด้านอุปโภคและบริโภคและด้านการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5.2 ควรเพิ่มการสนับสนุนให้มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนให้มากขึ้นครอบคลุมพื้นที่พร้อมกับพัฒนาคุณภาพและปรับปรุงรูปแบบการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในพื้นที่ที่มีน้ำจำกัด และกำหนดให้มีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย

6. ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ พร้อมติดตาม ตรวจสอบการใช้เครื่องมือประมงให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

7. ความหลากหลายทางชีวภาพ

ควรส่งเสริมกิจกรรมการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความตระหนักที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศ รวมทั้งเพื่อสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

8. สถานการณ์มลพิษ

8.1 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้และความตระหนักถึงมลพิษทางอากาศจากการเผาในพื้นที่ การเกษตร การเผาในที่โล่ง และปัญหาไฟฟ้า

8.2 ควรส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน ในการคัดแยกขยะ เพื่อนำไปรีไซเคิล หรือนำกลับไปใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่า

9. สิ่งแวดล้อมชุมชน

ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรายงานข้อมูลพื้นที่สีเขียว เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นที่สีเขียวของประเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

ส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และศิลปกรรมมากขึ้น ผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงการพัฒนาระบบบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์เพื่อให้เข้าถึงการบริการได้สะดวกรวดเร็ว

11. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

11.1 ส่งเสริมการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางและกลไกการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิต พร้อมสร้างแรงจูงใจให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มแหล่งดูดซับคาร์บอน เพื่อส่งผลให้ประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนได้ภายในปี ค.ศ. 2050

11.2 ควรพัฒนาแนวทางการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย และเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติเพื่อลดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้มีการวิเคราะห์ความครบถ้วนและสมบูรณ์ของการดำเนินงาน พบว่ามีบางเรื่องยังคงนำไปปรับปรุง ทบทวนการดำเนินงานให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยการนำข้อคิดเห็นดังกล่าวไปบรรจุในข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566 ต่อไป

คณะกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ให้ข้อคิดเห็นต่อโครงการที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่ควรนำเสนอในระยะต่อไป ซึ่งพบว่าสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ควรเฝ้าระวังในระหว่าง พ.ศ. 2564 จนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะพลาสติก จากการบริโภคสินค้าผ่านออนไลน์ รวมทั้งการบริการรับส่งอาหาร กรมควบคุมมลพิษรายงานว่า ในปี พ.ศ. 2564 มีขยะพลาสติกใช้ครั้งเดียวเกิดขึ้นประมาณ 2.76 ล้านตัน หรือร้อยละ 11 ของปริมาณขยะทั้งหมด มีการคัดแยกและนำกลับไปใช้ประโยชน์เพียง ร้อยละ 19 ตกค้างในสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 3 ถูกนำไปกำจัดในสถานที่กำจัดขยะ ร้อยละ 78 เป็นถุงพลาสติก (ได้แก่ ถุงร้อน ถุงเย็น ถุงหูหิ้ว) ร้อยละ 62.8 รองลงมาเป็นฟิล์มพลาสติก (อาทิ ฟิล์มหุ้มสินค้า ของไปรษณีย์พลาสติก) ร้อยละ 13.3 ส่วนที่เหลือเป็น ขวด ฝาขวด แก้ว ขาม กล่องกระดาษ กล่องโฟม และอื่นๆ ร้อยละ 23.8 ถึงแม้ว่าขยะพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวก็นำกลับมารีไซเคิลได้ แต่ไม่นิยมเก็บรวบรวมเพื่อมาขาย เนื่องจากมีการปนเปื้อนสิ่งสกปรกสูง น้ำหนักเบา และยากต่อการขนส่ง ทำให้ไม่คุ้มค่าต่อการดำเนินการ

2. การคุ้มครองพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือมีความอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นการลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และลดมลพิษ เพื่อให้เกิดการเพิ่มพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ สอดคล้องกับกรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) ที่มีเป้าหมายเพิ่มพื้นที่คุ้มครองบนบก แหล่งน้ำ ทะเลและชายฝั่ง อย่างน้อยร้อยละ 30 ของพื้นที่ประเทศ ภายใน พ.ศ. 2573

ภาคผนวก



<https://bit.ly/3PopGWV>